

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petih vrst 4 D, od 10—15 petih vrst 4 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklama, preklicani petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopolne sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 144—	Din 144—	Din 264—	...
6	...	72—	72—	132—	...
3	...	36—	36—	66—	...
1	...	12—	12—	22—	...

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici,
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Motna situacija.

Iz Beograda prihajajo poročila, da je vlada zašla v težaven položaj. Z napetostjo pričakujejo sejo narodne skupščine, na kateri poda zunanji minister dr. Ninčič svoj zagovor in slika sedanega stanja reškega vprašanja. S hladnega in objektivnega stališča si moramo priznati, da so naše komisije z veliko patrijotično doslednostjo zastopale interese Jugoslavije, in da so slej ko prej očuvali doslovno besedilo rapalske pogodbe in torej zahtevo po neodvisni reški državi in po naši Delti in Barosu. Nenadna nasilna grožnja gospoda Mussolinija in vzpostavitev vojne guvernerstva na Reki je naravno razburila našo javnost in ponudila opoziciji ugodno priliko za nove napade. Doslej so bili naši jadranski interesi od beogradske vlade in od naših komisij vestno varovani. Drugo vprašanje pa je nastalo, ko je nasprotnik zaprl razpravne sobane in zapretil z nasiljem in premočjo. V tem slučaju bomo z napeto občutljivostjo prisluškovali na besedo našega zunanjega ministra in čakali na pametne nasvete naših opozicijskih strank. V par dneh izveemo, ali gre v reškem vprašanju samo za zastoj komisionalnega dela, ali pa za poostrežen, ki se opira na današnje dejansko razmerje vojaške oboroženosti Italije in Jugoslavije. Za mednarodni konflikt se namreč gibajo koeficienti moči in vprašanje je, ali ni hotela Italija pokazati nanje v opravičilo svojih protipogodbenih in imperijalističnih zahtev.

Druga činjenica, ki moti sedanji položaj v Jugoslaviji, je ujedinjenje opozicijskih skupin v narodni skupščini proti vladi. Zanimivo je, da je po odhodu gosp. Radića v inozemstvo skoraj uhitnila nevarna hrvatska protidržavna opozicija, in da se je ognjišče negotovanja preneslo na novo opozicijsko koalicio med demokrati in dr. Koroščevo skupino. Značilno in skoraj nerazumljivo je pri tej zvezi to, da se je dr. Korošec takoj po sestanku z zagrebškimi in sarajevskimi federalističnimi strankami podvzval v Beograd organizirati koalicio opozicijskih skupin, predvsem z demokrati, kar lahko tolmačimo kot spletko federalističnega bloka in njegovega novega klerikalnega voditelja.

Ako se Nemci in Džemijet priključijo novi opozicijski skupini, bi lahko računali na vladno krizo. Padee vlade je na tej strani računski naloga in bomo še ta teden videli, kdo jo boljše reši, opozicija ali vlada.

Toda kakor je nastop složne demokratske in klerikalne federalistične opozicije v narodni skupščini dejanski, tako so nejasne politične smernice novih zaveznikov. Zahteva po padcu vlade še ni političen program. Na kaj torej računa demokratska stranka v takem slučaju? Ali na obnovo radikalno-demokratske koalicije? Bo to vseh klerikalcem in radičevskim federalistom? Ali pa se misli demokratska stranka usmeriti na levo ter iskati trajne zveze s federalistično politiko? To bi bila načelna in zgodovinska odločitev, ki bi se zoperstavila radikalni stranki z drznim odklonom nadaljne kooperacije. Dvomimo na tak preokret v demokratski politiki. Toda zavezništvo s federalistično politiko onemogoča čedalje bolj povratek stare delovne koalicije. Federalisti ne odstopajo od revizionističnega programa. Demokrati pa proti sedanji izpremembi Vidovdanske ustave. Torej kaj hoče najnovejša opozicijska zavezništvo med klerikalnimi federalisti in ustavovernimi demokrati?

Izidati krize je lahko. Toda izpovedati svoje poštene namene pri takem početju je težko, tako načelno težko, da tega ne bo mogla storiti niti demokratska, niti federalistična stranka.

Stojimo znova v notranjosti pred usodno alternativo revizijske ali konsolidacijske politike. Načelna vprašanja, ki bi se znala po odhodu glavnega protidržavnega konspiratorja v tujino v najkrajšem času skrhati ali vsaj ublažiti, se bodo nanovo pojavila.

Spricho tako motnega hotenja opozicijskih skupin in nejasnega položaja osrednje vlade, čutimo prav posebno ostrino vprašanja, ki tvori glavni konsolidacijski problem jugoslovenske države: ozdravljenje Jugoslavije ne pride od ustavnih in drugih tehničnih zadev, marveč od kulturne izpolnitve naših parlamentarnih bojev in medsebojnih odnošajev vodilnih jugoslovenskih strank. V te boje in odnošaje mora priti vestnost, kulturalnost, načelnost, stvarnost in lojalnost do višje, državne vrednote. Šele nato bodo prihajale vladne krize, o katerih bomo mogli razpravljati iz načelnih ozirov do državne dobrobiti in do nacionalnega napredka.

**Zbirajte znamke
za „Jugoslovensko Matico“!**

Manifestacije ob 15 letnici septemberskih dogodkov.

Ljubljana, 23. sept.

Po časopisni proslavi petnajstletnice smrti naših mučnikov Adamiča in Lundera so priredila narodna prosvetna in obrambna društva danes manifestacijo ob njunem grobu. Žalna manifestacija, segajoča daleč nazaj v tužne čase naše sužnosti, spreminjala se v hvaležen spomin odpornikom iz septembra 1908 proti nemškemu tiranstvu, ki je bilo pomandran v svetovni vojni in se ne povrne nikdar več med nas. Še je v Sloveniji nekaj nemških izrastkov, ki pa kmalu poginejo. Čista mora biti Slovenija! Naši dve žrtvi to zahtevata in naša dolžnost je, da se to izvrši.

Spomin na Adamiča in Lundera nam je oživel ob njunem grobu. Kakor da sta stopila med nas in da nam pripovedujeta o strašnem septembru 1908., na katerega ne smemo pozabiti, kajti polno je še naukov in nalog, izvršajočih iz onih dni!

Množica se je zgrnila okoli grobov. Prihitele je Orjuna s svečnimi praporci, prikorakal je Sokol s svojim ponosnim praporom, prišli so zastopniki društev in naprednih strank, pevci so stopili v krog in širila se je po pokopališču Pavličeva »Narodna nagrobnica«. Pelj so združeni v Zvezi slov. pevskih zborov učlanjeni moški zbori pod vodstvom pevovodje g. Prelovca.

Ko je bila odpeta, je stopil na žalni govorniški oder gospod E. Gangl. Zavladala je tišina. Govoril je tako-le:

Bratje in sestre!

Leta 1908. so povzročili ptujski dogodki ob zborovanju Ciril-Methodove družbe, da je v naših žilah burneje zaplala kri. Užaljeni narodni ponos in vzdrmljena narodna zavest sta nam vrnila spoznanje, da smo vsi sinovi in hčere iste matere domovine, da smo bratje in sestre med seboj, da rana, ki jo posamezniki zaseka sovražnik, boli vsakega od nas, da moramo žalitev narodove časti in njegovega svetega imena maščevati vsi! Vzravljale so se hrbtenice, stisnile so se pesti. Jek bolesti, ponižanja, ponosa in zavesti je preletel vso našo zemljo, najjače se je začel v Ljubljani. V imenu našega belega mesta je tedaj izgovoril naš nepoznani brat dr. Ivan Oražen ponosno in daleč slišno besedo, da bodimo naprej zvesti sami sebi, če nečemo, da nas sovražnik ne pogazi in ne zadusi na zemlji, ki je bila, ki je in ki ostane naša!

Toda sirovostim in besnemu sovražstvu, ki jih je janičarstvo razlilo

našimi brati in sestrami v Ptuj, sta se v Ljubljani pridružila puška in bodalo nemškega avstrijskega vojaka. Naj pozanje smrti kali novo usmerjeno življenje, ki so poglne iz užaljene narodove duše!

In zopet se je odigrala tragedija malega naroda, kakor vselej prej, kadar smo iskali svojih pravic in si hoteli ustvariti pogoje svobodnega, samostalnega, političnega, gospodarskega, kulturnega socialnega življenja in udeleževanja! Naša mačeha je v Ljubljani pokazala v malem, kaj hoče in namerava v velikem: da naj odpade naša veja z debela slovenske lipe in na zemlji, ki piše iz nje življenske so-kove, usadne in umrje!

Počili so strelji. Dvoje mladih življenj, rojenih iz krvi slovenskih mater, je omahnilo in utonilo v lastni krvi. Ranjence so sprejele usmiljene roke, drugim so se odprle ječe, nad ostalimi so se prežeh razklenili kremplji ujedne ptice, a v vsako narodno srce se je zapčilo želo globokega in vročega sovraštva do krvnikov in njihovih zaščitnikov, sovražstva, ki ugasne takrat, ko preneha utripati poslednje jugoslovansko srce.

Tako sta morala umreti Adamič in Lunder! Prenesli so ju v svečanem žalnem sprevodu semkaj in ju položili v domačo zemljo, ki je še — dobrotnica — imela prostora za zemeljske ostanke narodnih mučnikov. Po naših mestih in trgih in vaseh so zaplapolali črni prapori — vsa naša zemlja se je potopila v žalost, ki je bila toliko veličastnejša, ker je bila splošna in iskrena. Kmalu potem so zagrebeli poleg njiju brata Arnošta Windischerja, ki mu je ječa ubila rahlo zdravje in izpila moči njegovega idealnega življenja.

Petnajst let je minilo od tedaj. Množice svojcev, prijateljev, znancev so prihajale k tej gomili gledat spomenik našega suženjstva, gledat plačilo naši ljubezni do naroda in do rodne zemlje! Smrt Adamiča in Lundera nas je združila, da smo pozabili na to, kar nas je dotlej ločilo in razdvajalo, in da smo se zavedali le ene, vsem skupne dolžnosti: spoštiti vse materialne in moralne svoje moči v obrambo svojih nacionalnih in človeških pravic, ki jih hočemo uživati v državljanski svobodi na svoji zemlji!

V viharju političnih bojev, ki so pozneje besnele po naših krajih, se je skoraj izgubila dragocena pridobitev septemberskih žrtve Vendar narodni mučniki ne smejo umirati zaman! Njihova

kri je kakor seme, ki poganja iz njega novo, lepše, svobodnejše življenje. Saj ta grob ni obležal v nižini ljubljanskega polja! Vzbočilo se je to polje nad višave naših gor, in s teh višav je žarela ta grob v zari mučeništva, vsakemu očesu viden, vsakemu srcu svet, vsaki duši opomin in ukaz: Bratje, sestre, maščujte nas! Naša zemlja ni samo za grobove lastnih sinov — ona je namu njena in določena svobodnemu življenju vseh, ki so njeni in ki jo ljubijo!

Glas iz gomile Adamiča in Lundera je plaval na vse strani leto za letom vse do onega časa in dneva, ko so planili na bojne poljane junaki z mečem v rokah, da z njim osvetijo tudi to nedolžno prelito kri! Mirna, prepričevalna beseda ni narodu priborila pravice, bilo je treba bratske pomoči s slovenskega severa in juga, da je odločilo orožje, in da je bil izpolnjen ukaz, prihajajoč iz te gomile!

Čul ga je Petar Mrkonjić in njegov junaški sin Aleksander; čuli so ga sinovi srbske zemlje, plemiči po mišljenju in junaki po dejanjih; čuli so ga otroci slovenskih mater, ki so jih krojili avstrijske vojske kakor klešče objemali in stiskali srca; čuli so jih strelski jarki, okrvavljene naše vode, od topovskih strelcev razčerenje naše gore; čuli so jih ječe in preganstva in vislice; čuli so jih razrušeni domovi in onečastjena, razdejana ognjišča svetih domaćin; čuli so jih vsi, ki jim manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim solncem sužni dnovi! Zemlja se je zamajala v svojih tečajih, tako preluto je zabesnel orkan borbe na življenje in smrt! In stari svet krivic, prevar in nasilja se je sesul v lastnih ruševinah, iz jezera krvi, iz nepregledne vrste grobov, iz potokov solz, iz razdejanja je zrasla tudi ta gomila v planinah mučeniške slave, visoko dvignjena nad slemena naših gor, daleč vidna po proširjeni, veliki, novi domovini in začuli smo klice, prodirajoče iz nje: »Maščevana je naša smrt! Počitek je sladak umirjenemu srcu!«

Res, Adamič in Lunder nista umrla zaman! Njuna smrt je bila vtr žive borbenosti, ki je tem jače osvajala vsako našo dušo, čim globlje je v nas prodrla prepričanje, da bo vsa naša zemlja ena sama gomila, ako nam ne pribore rešitve in svobode lastna volja in bratska pomoč!

In ne motim se, če rečem, da so v Adamičev in Lunderov grob uprte oči vseh onih naših bratov in sestr, ki pod tujo pestjo preživljajo tožne svoje dni. V tolažbo jim bodi izrečena od zgodovine potrjena resnica, da se vsaka krivica maščuje nad njim, ki na krivici gradi svojo moč in oblast! Naj jim v

Claude Farrère — prevel Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

38

Nato se je zmagoslavna in divje maščevalna pripravila na prelom. Njeni preprosti možgani so mislili, da bo razljučenost prevaranega moža neizogibna in strašna. Toda podedovana civiliziranost je v Mévilu do zadnje korenine iztrebila ono podivjanost, ki ji pravimo: ljubosumnje. Še zganil se ni; le smehljaj se je. Liserona je Fierce-a spustila; njeno začudenje je bilo tako silno, da ji je jezo kar zvezalo. Fierce se je, povsem pomirjen, spet vsedel.

»Da, to je čisto res,« je dejal.

Iskal je neko smešno, primerno besedo, a je ni našel. Mévil je radovedno mršil obrvi, kajti ves prizor se mu je zdel tako zagoneten kot kaka šarada. Fierce mu pa je pojasnil: »Nova izdaja tragedije iz egipčanske zgodovine: »Putifar ali iztrgani plašč...«

»Ubogo dekle!« je zavzdihnil Mévil, »ali moraš biti baš iz zadnjega stoletja!«

Oba, vsi trije, so se ji smejali v obraz. Zazdelo se ji je, da blazni. »Pri njem sem spala, pri njem sem spala,« je vpila znova in znova. Nenadoma je v njej zmagala jeza, ki se je zdaj zmešala s nenavadno razjubenostjo. Zakričala je:

»Capini! Kaj vam mar, če spe vaše ljubice pri prvi svini, ki jim je prišla na pot. No, prav, jaz, jaz, vlačuga, vam povem v obraz, kaj ste: preporele sunje ste, publico, gnala mrhovina, Co-

bi vas tepel, bi zaušnic niti ne čutili! Po telesu se vam sploh ne pretaka kri, temveč...«

Obronili ji je psotka ušla. Torral je smatral to zmerjanje za barbarski poklon njegovi vzvišenosti. Opazovati prosto igro golih nagonov, je zares filozofska zabava; — Torral se je smejal brez jeze, pa tudi brez pomilovanja. Mévil je poslušal skoro nič manj hladno in ravnodušno, nato je vstal in poglne žensko čez prag. Pravzaprav ni bil niti najmanj užaljen, toda zdelo se mu je nedostojno, da se upa priležnica ž njim govoriti še drugače kot suženjsko vdano. Liserona, uporna sužnja, je pa hotela kričati in se braniti; toda zagledala je oči svojega ljubimca, te zle oči, ki so ji svetovale molči in zbežala je, zadevaje se z ramami ob durnice. Mévil se je povrnil k svojemu naslanjaju in zazdehal.

Le Fierce je zardel. Dejal ni nobene besede, niti s prstom ni zganil. Toda neka čudna sramežljivost mu je podplula obraz.

Ni imel sile, da bi se posmešnil psotkam, ki so priletele od spodaj; te psotke so ga grizle kot peklenske vode — kot resnica; ni si bil na jasnem, če to ni resnica.

Congai se je plaho priklonila za naslanjač, dokler je govorila Liserona. Potem pa se je osokolila in se rezko zasmejala, da jo je Mévil oklofutil. To jo bil ves pripek k temu dogodku. Torral pa je mirno nadaljeval svoje nasvete:

»Ne delaj prav,« je dejal Mévilu, »da se ne boriš proti svoji obsedenosti. Nocoj bom večerjal v Cholonu; povabiš sem Fierce-a, ki pa je odklonil vsled duševne anemije; nič naju ne ovira, da se

ne pozabavava kot je potrebno in zmerno. Osem dni vzdržnosti — to je že nesramnost.«

»V koga pa je zaljubljen?« je vprašal Fierce. »V gospo Malais-jevo,« je odvrnil Torral in se ozrl vani.

Fierce se ni zganil.

...Tudi v gospodično Abelovo.«

Fierce se je ponorčeval:

»Zaradi mene našej ves svet...«

Vendarle pa se je zbal, da začuje še neko drugo ime, česar pa še samemu sebi ni hotel priznati.

»Pet je ura,« je dejal, »zbogom.«

»Kam greš?« je dejal Mévil.

»Na tennis.«

Mévil je vstal.

»Vzemi me s seboj.«

»O, kaj šel.«

Sam ne bi vedel pojasniti, zakaj ne, toda Mévil se mu je zazdel najbolj zadnji, ki bi ga sploh predstavil tem ljudem.

»Pa zakaj ne?« je vprašal Torral. »Pojdita skupaj. Mévil pozna ves Saigon; saj se mu sploh ni treba predstaviti. Zanj bo dobro, če gre tja — pa tudi zato, če ga boš videl tam.«

Fierce je odkimal. Torral ga je pregovoril z podsmešnim izrekom:

»Gospod, he, ljubosumnje? No, sprva lahen sum...«

»Norec!« je dejal oni in se udal.

Mévil se je oblekel hitreje kot običajno.

Torral ju je spremil do ogla Španske ulice. »Tu se naša pota cepijo,« je dostavil in se

ozrl na Fierce-a, »cepijo se močneje, kot se nam zdi! Tu: pot neumnosti, — tu: pot razuma.«

In odšel je po poti razuma.

»Zdaj ne vem več, po kateri poti naj grem,« se je pošalil Mévil obotavljaje se.

Vendar pa je sledil Fierce-u po poti neumnosti.

XV.

Prvi je stopil na stopnišče Mévil, toda Fierce se je pospešil, da ga dohiti v veži in mu pokaže pot. Jezilo ga je, da se je delal Mévil v tej hiši tako domačega.

Veža je vodila na verando, iz verande pa si prišel na vrt. Prostor za tennis je bila z grmičevjem zamejena trata. V bližini so se gostile areke, ki so tvorile prirodni šotor; pot tem šotorom je kramljala družba v svetlih oblekah. Tu pa tam so ležale žoge in odbijala. Počivali so.

Fierce in Mévil sta pristopila bliže. Gospa Malais-jeva jma je prišla nasproti. Kar žarela je od lepote; prosto zračje je kaj dobro pristojalo njeni glavi plemenitaške dražesti; navzile — vsled podnebja — nezogibni čepici iz plutovine, je menil Fierce videti na tej tratici pod visokimi drevesi živega Watteau-a, ki se mu smehlja v obraz. Poljubil je roko, ki mu jo je gospa ponudila, z nekaj besedami je predstavil Mévila in ga pustil, da ji začne dvoriti, on pa je pohitel k palmam: njegove oči so se spoznale modro krlice, ki ga je vlekle k sebi kot magnet. Gospa Malais se je trudila, da bi Mévila prav tako sprejela kot Fierce-a. Toda lepi zdravnik ji je namesto prstov poljubil zapestja, kar jo je kar zmedlo; kajti ona se ga je zares bala, tesnobno se ga je bala in to jo bila že morda neke vrste ljubezen.

trah obupa in toge drhti na sluh struna radostne in neomajne vere, da ni nihče jačji od pravice, čeprav ne pozna pravičnosti!

Ljubezen nas je zbrala in združila ob tem grobu — ljubezen do mrtvih, ljubezen do življenja! Na nas družni vedno bratovska ljubezen, kadar nam je v mislih domovina! Bodimo ji zvesti in vdan, in njena korist, njena čast in njena moč nam bodi več, nego iskanje samega sebe v velikih nalogah in v neogibni odgovornosti sožitja in sodelovanja z vsemi, ki so z menoj iste krvi in istega jezika! Naj bo kakor je bilo pred 15 leti: naj se mogočno dvigne in vekomaj živo ostane spoznanje, da smo sinovi in hčere iste matere domovine, da smo bratje in sestre med seboj!

Slava imenu in spominu njih, ki so umrli, da mi živimo!

Ponosno, mirno in veličastno, čisto se je razlegel njegov govor, bogat domovinskih izjavami, in segal je s svojim pesniškim zanosom navzočim v srca,

Po govoru so zadoneli mučnikoma trikratni slavi klici.

Pevci so zapeli Vilharjevo »Nagrobno junakom«.

Sledilo je polaganje vencev in cvetja. Grobova sta bila obuta z njimi. Napisi, primerni pomenu današnje manifestacije.

Svečanost je potekala, samo po sebi umevno, dostojno. Vsem, ki so se udeležili, ostane v najlepšem spominu. Vreme nam ni nič nagajalo. Že v prvih dopoldanskih urah se je videlo, da ne bo dežja. Le proti severozapadu se je tekom manifestacije trlo temno nebo in nad nas je priplul od tam oblak, kakor da priskoči govornikom besedam, da jih ponese tja preko...

Pri povratku v mesto se je čut fantazmatičen vzdušek na vse one, ki bi bili morali priti, pa jih ni bilo. Ali gotovo je, da se manifestacije ne merijo vedno le po obilnosti udeležbe, in pričrpani smo, da to dneva proslava spomina dveh naših narodnih mučnikov prinese dobre sadove. Mladina je podučena o pomenu imen Adamič in Lunder!

Telefonska in brzotlačna poročila Vlada pred krizo?

Enoten nastop opozicije. — Reško vprašanje pred ministrskim svetom. — Odstop zunanjega ministra dr. Ninčiča?

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) V parlamentarnem položaju so se pojavile za vlado velike težave, ker se je opozicija sporazumela z delom demokratske opozicije in zemljoradniki. Razum tega tudi ni jasno, kakšno stališče zavzema džemijet napram radikalni vladi ter je tudi stališče Nemcev negotovo. Ako nastopijo džemijet in Nemci proti vladi, se more pričakovati, da pade vlada pri razpravi o interpelaciji glede reškega vprašanja, ker se tudi del radikalnih poslancev ne strinja z vladno zunanjo politiko. Padec vlade bi sledil, ako bi radikali ne sklenili v zadnjem trenutku kakšnega pakta z džemijetom in Nemci.

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) Včeraj je imel ministrski svet svojo plenarno sejo. Zunanji minister dr. Ninčič se vrne v Beograd bržkone, noč ter bo odgovarjal na interpelacijo o reškem vprašanju v narodni skupščini prihodnji četrtek. Jutri bo sklepala vlada o odgovoru zunanjega ministra dr. Ninčiča in ministrskega predsednika Pašića v parlamentu za slučaj, da bo narodna skupščina zahtevala, naj odgovarja tudi ministrski predsednik Nikola Pašić. V radikalnih krogih se govori, da bo vlada pustila past v parlamentu zunanjega ministra dr. Ninčiča, ki bi imel prevzeti na seboj vso odgovornost radi reškega vprašanja. Kakor se trdi, vodi agitacijo proti dr. Ninčiču prometni minister dr. Velizar Janković. Radikalni poslanci govorijo, da je dr. Velizar Janković resen krivdavec za bodočega zunanjega ministra. Ministrski predsednik Pašić želi, da ima radikalni klub do četrtega svojega seja, na kateri naj bi zavzel stališče glede vladnega odgovora na interpelacijo o reškem vprašanju. Na seji ministrskega sveta se je tudi razpravljalo o notranjih nepravilnostih v južnih krajih ter se je sklenilo naprositi albansko vlado za podporo pri pobujanju bolgarske komitaške akcije v Makedoniji. Na seji se je govorilo tudi o parlamentarnem položaju, vendar pa tozadevni zaključki niso podrobnejše znani. Iz vladnih krogov se je izjavilo novinarjem, da je treba sprejemati alarmantne vesti iz Bolgarske s primerno previdnostjo. Kar se tiče zunanjega ministra dr. Ninčiča obstoja v radikalnem klubu precej

močna struja, ki dela za njegov odstop. Za sedaj ni verjetno, da bi poleg dr. Ninčiča odstopil še kak drug minister razum morebiti dr. Količa in Simonovića, kar bi bila posledica nesloge v radikalnem klubu. V parlamentu se bo danes določil dnevni red bodočih sej in ima priti v razpravo najprej kotivencia s Poljsko, potem pa poročila o dvajsetih. Ki naj bi bile rešene do sobote.

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) Na seji ministrskega sveta. Ki se je vršila včeraj od 10. do 12. dopoldne se je razpravljalo o parlamentarnem položaju in stališču vlade napram raznim opozicijskim strankam. Govorilo se je tudi o notranjih razmerah v državi ter je v tej smeri poročal notranji minister Vujčić. Dalje časa se je razpravljalo o dvajsetih. Ki naj bi bile rešene do sobote. — Beograd, 24. septembra. (Izv.) Včeraj je imel ministrski svet svojo plenarno sejo. Zunanji minister dr. Ninčič se vrne v Beograd bržkone, noč ter bo odgovarjal na interpelacijo o reškem vprašanju v narodni skupščini prihodnji četrtek. Jutri bo sklepala vlada o odgovoru zunanjega ministra dr. Ninčiča in ministrskega predsednika Pašića v parlamentu za slučaj, da bo narodna skupščina zahtevala, naj odgovarja tudi ministrski predsednik Nikola Pašić. V radikalnih krogih se govori, da bo vlada pustila past v parlamentu zunanjega ministra dr. Ninčiča, ki bi imel prevzeti na seboj vso odgovornost radi reškega vprašanja. Kakor se trdi, vodi agitacijo proti dr. Ninčiču prometni minister dr. Velizar Janković. Radikalni poslanci govorijo, da je dr. Velizar Janković resen krivdavec za bodočega zunanjega ministra. Ministrski predsednik Pašić želi, da ima radikalni klub do četrtega svojega seja, na kateri naj bi zavzel stališče glede vladnega odgovora na interpelacijo o reškem vprašanju. Na seji ministrskega sveta se je tudi razpravljalo o notranjih nepravilnostih v južnih krajih ter se je sklenilo naprositi albansko vlado za podporo pri pobujanju bolgarske komitaške akcije v Makedoniji. Na seji se je govorilo tudi o parlamentarnem položaju, vendar pa tozadevni zaključki niso podrobnejše znani. Iz vladnih krogov se je izjavilo novinarjem, da je treba sprejemati alarmantne vesti iz Bolgarske s primerno previdnostjo. Kar se tiče zunanjega ministra dr. Ninčiča obstoja v radikalnem klubu precej

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) Včeraj sta imela dr. Korošec in dr. Hrašnica konferenco, na kateri sta razpravljala o notranjem političnem položaju. Muslimani so s klerikali istega mnjenja, naj se skuša skleniti enoten nastop vseh opozicijskih strank, ker se revizionistična opozicija bolj radikalne demokratske koalicije. Glavni odbor demokratske stranke je največ razpravljal o disciplini stranke ter je zagrozil vsem svojim poslancem, da bo zahteval od njih ostavko, ako ne pridejo v Beograd in omogočijo čim enotnejši nastop proti vladi. Demokratski klub je pooblastil Ljubo Davidovića, da se pogaja z opozicijskim blokom.

O reškem vprašanju.

Pogajanja med našo in italijansko vlado. — Italija sprejela Pašičeve predloge. — Zbiranje italijanske vojske v Zadru. — Konvencija med Jugoslavijo in Italijo.

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) Kakor poročajo, je rimska vlada sprejela Pašičeve predloge. Italija zahteva, naj se ji plačajo od strani Reke doseženi stroški za njeno vzdrževanje v znesku več milijonov lir. Naši državni bi se formalno priznali Baroš in Delta. Italija je pripravljena pristati na pravo mejo pri Zadru in Reki ter na zapadni strani Triglav. Dobili bi tudi nekatere kraje, ki se nahajajo v italijanskem delu Istre.

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) Te dni so bile v javnost lansirane vesti o zvezi med Jugoslavijo in Italijo. Te

PAŠIČEVI POGOJI RADI REKE.

— Rim, 24. septembra. (Izv.) »Messaggero« prinaša vest beogradskih »Novosti« o vsebini Pašičevih predlogov italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju. Ti predlogi so: 1. Italija zasede Reko; 2. Luki Baroš in Delta ter hrvatski kraj na severu Reke pridejo pod Jugoslavijo; 3. Reka dobi koridor z Italijo; 4. Reška luka se odstopi Jugoslaviji, ostane pa formalno pod Italijo. (Ti predlogi zvane tako zmedeno, da je izključeno, da bi jih bil

v tej obliki stavljal Nikola Pašić. Uredništvo.)

NINČIĆ OPTIMIST.

— Zeneva, 23. sept. (Izv.) Včeraj je odpotoval jugoslovanski zunanji minister Ninčič v Beograd. V pogovoru je izrekel upanje, da se sedaj gotovo doseže sporazum med Beogradom in Rimom glede Reke. V tujakinih mednarodnih krogih prevladuje mnenje, da je čas, da se reši spor radi Reke, samo Angleži zmalajo s glavo nad Mussolinijevim politiko.

RESITEV RESKEGA VPRAŠANJA PO ANGLEŠKIH VIRIH

— Rim, 23. sept. (Izv.) »Stefani« razlaga: Po informacijah agencije Reuters je se trdi v dobro poučenih krogih, da je Italija stavila Jugoslaviji predlog, da prizna suverenost Jugoslavije nad Barošem in Delto v zamenjavo z aneksijo Reke. Italija predlaga dalje ozko vojaško in politično zvezo z Jugoslavijo. Sodi se, da bo Jugoslavija zahtevala, predno sprejme italijanske predloge, nekak razvoj reškega pristanišča in pa rektifikacijo meje v svojo korist.

Revolucija na Bolgarskem.

Resen položaj bolgarske vlade. — Boji med komunisti in vladnimi četami. — Rezervni častniki na strani komunistov. — Obsedno stanje. — Velika panika v Sofiji.

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) Po vestih iz Sofije se nahaja Cankova vlada v resnem položaju. Razum razglavne izrednega obsednega stanja in preki sod deluje s polno paro. Vlada je pozvala vse rezervne častnike in podčastnike ter makedonstvujušče pod orožje v boju proti komunistom in zemljoradnikom. Ogorčeni boji so se vršili pri Stari in Novi Zagori ter Kazanliku. V vseh teh krajih so ostali zemljoradniki in komunisti, gospodarji položaja. Komunisti proglašajo povsod sovjetsko republiko. Delavstvo stopa v stavko in se stavkajoči bore z zemljoradniki proti makedonstvujušim. Vstaja plenilo ter rušilo železniške proge, da onemogočijo vsak promet z mesti, ki jih ima vlada v rokah.

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) V Sofiji so se raznesle vesti o intervenciji jugoslovenske vojske ter je na to vest zavladala v mestu ponovno velika panika. V Sofiji so trgovine zaprte, meščanstvo pa beži na vse strani. Uradni komuniste protestira proti koncentraciji jugoslovenskih čet ob bolgarski meji. Komuniste zavrača tudi držitev, da se zbira makedonstvujušči ob meji in da nameravajo vstopi na jugoslovansko ozemlje. Konecno poziva komuniste vse zunanje sile, naj odpro Bolgarsko v boju proti komunistom, ki so eksponenti sovjetske Rusije. Bolgarska brzotlačna agencija ne objavlja drugih vesti razum proglašanje obsednega stanja in mobilizacije vojske. Bolgarska brzotlačna agencija pravi, da so se vršili pač večji izgledi in prečki, ki pa od 20. t. m. popuščajo. V Stari in Novi Zagori vladajo komunisti. Komunisti so zavzeli tudi več vasi. Blok na podlagi demokratskega dogovora je propadel.

KOMUNISTIČNI PUČ V BOLGARIJI ZATRT? DEMISIJA BOLGARSKE VLADE.

— Sofija, 23. sept. (Izv.) Komunistična vstaja v južni Bolgariji je zatrta in vspostavljen mir in red. V bojih pri Cirpanu in Novi Zagori, kjer se je rabila tudi artiljerija, je padlo 100 komunistov, ujetih je bilo 150. Komunisti pod vodstvom plevniškega posl. Lukanova so poškodovali železnico v Zmaiovi in Orizovi, kjer je neki vlak skočil s tira. Vodja komunistov Velčev je ujet. Njegov sin je padel. Major Vankov, ki je bil instruktor oboroženih komunistov, je bil včeraj aretiran.

ARETACIJA KOMUNISTOV V ZAGREBU.

— Zagreb, 24. sept. (Izv.) Včeraj je zagrebška policija doznala za tajen shod komunistov, ki se je vršil v nekem gozdu za centralnim pokopališčem. Na shodu se je razpravljalo o dogodkih v Bolgariji in Španiji ter so bila predčana znanja poročila. Policija je aretirala nekaj komunistov, ostali pa so pobegnili. Kasneje so se komunisti zbrali pred policijskim ravateljstvom, da bi videli, kaj se bo zgodilo z aretiranci. Tudi tu je policija aretirala sedem komunistov, med njimi bivšega komunističnega poslanca Kovčiča, ki je bil nedavno izpuščen iz požarvaške kaznilnice. Policija je aretirancem priredila v zaporu ter uvedla preiskavo.

POGREB PODGUVERNERJA NARODNE BANKE.

— Beograd, 24. septembra. (Izv.) Včeraj je bil v Beogradu pogreb podguvernerja Narodne banke, Marka Stojanovića. Pogreba so se udeležili zastopniki kralja in dvora, vseh veroizpovedi, državnih oblasti, vseučilišča in številnih drugih korporacij.

DR. NINČIĆ ODPOTOVAL IZ ZENEVE.

— Zeneva, 23. septembra. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčič je odpotoval včeraj v Beograd.

SHOD DR. TRUMBICA V SPLITU RAZGNAN.

— Split, 24. sept. (Izv.) Za včeraj je bil napovedan velik shod, na katerem je govoril dr. Trumbić. Za shod je vladalo živahno zanimanje ter je nani prišlo mnogo ljudi iz mesta in okolice. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, naj postane Dalmacija sestavni del Hrvatske. Nadalje se zahteva v resoluciji nova ureditev države in protesta proti sedanjemu režimu. Predno je bil shod zaključen, ga je policija razgnala.

OTOK TENEDOS TURSKI.

— Pariz, 24. sept. (Izv.) Havaos posoda, da je Grška izročila otok Tenedos Turkom.

POSVETOVANJA ZA GOSPODARSKO POMOČ REKI.

— Reka, 23. septembra. (Izv.) Vladni svet je imel včeraj sejo, v kateri se je razpravljalo obširno o gospodarski pomoči Reki. Določila se je vsota dveh milijonov lir za razna javna dela: poplave šolskih poslopj, izpolnitev dela pri občinski bolnici, poplave vladne palače, zveza električnega omrežja Opatije z Reko. Misi se na trnavsko zvezo med Reko in Matuljami. Reformira se carinski režim, pri čemer se je razpravljalo o trgovskih in prometnih problemih. Guverner je odpotoval danes v spremstvu italijanskega dipl. zastopnika, ministra Castellija v Rim. Za ureditev policijske službe pride iz Rima posoben funkcionar iz notranjega ministrstva. Iz dosegljivih ukrepov guvernerja Giardina je razvidno, da smatra italijanska vlada Reko za anektirano in jo upravlja čisto po svoje.

KONGRES SOCIJALDEMOKRATSKE STRANKE.

— Beograd, 24. sept. (Izv.) Na kongresu socijaldemokratske stranke Jugoslavije, ki se je snoči zaključil, je bilo sklenjeno, da socijalisti ne stopijo v zvezo s komunisti, kakor se je pričakovalo. Socijalni demokrate so sklenili, da reorganizirajo svojo stranko in da se bore proti vsem strankam v obče.

— Beograd, 24. sept. (Izv.) Včeraj se je v dvorani novega socijalističnega doma otvoril kongres socijalistične stranke, ki se ga je udeležilo nad 100 delegatov iz vseh krajev države, največ pa iz Volvodine in Slovenije. Vse dan se je razpravljalo o poročilu glavnega odbora Stranke, ki ga je podal politični tajnik Korač. Med debato se je največ govorilo o edinstvu stranke in edinstvijskih namrah komunistov. Večina delegatov je bila za to, da socijalni demokrate ne stopijo s komunisti v nobeno skupno akcijo, ker imajo v tem pogledu že slabe izkušnje. Vsa poročila so se tikala največ ureditve notranjih strankinih razmer, ker pričakujejo delegati, da se bo po kongresu razvil v socijaldemokratski stranki novo gibanje za napredek stranke. Po razpravi o socijalističnem centralnem statutu, ki bo veljal za vso državo, je vzbudilo pozornost, da se noben delegat ni dotaknil programa stranke, ki ostane isti kakor je sedaj. Kongres se je vršil v največjem redu.

Politične vesti.

— Vlada ne misli na nove volitve. Pred dnevi so razni listi priobčili vest, da misli vlada na nove volitve v narodno skupščino in da si je že izposlovala mandat za izvedbo teh novih volitev. Z ozirom na to vesti piše včerajšnje »Vreme«: »V radikalnih krogih so mnjenja, da se položaj vlade v zadnjem času ni bistveno spremenil. Razmerje sil je ostalo isto kakor v zadnjem zasedanju. Nobeden poslanec, ki je preje podpisal vlado, ni odrekal svoje podpore. Vlada celo smatra, da je njen položaj sedaj bolj ojačen, kakor je bil kdaj preje in ne misli sploh na nove spremenitve, še manj pa na kakšno popušcanje opoziciji. Poedini ministri izjavljajo, da jim ne povroča nobenih skrbi akcija za ustanovitev enotnega opozicijskega bloka. Vse opozicijske skupine so tudi do sedaj glasovale proti vladnim predlogom, to ni ničesar drugega ne morejo storiti, ako tudi sklenejo med sabo ožjo zvezo. Z vladne strani izjavljajo, da so netočne vse vesti o pripravah za nove volitve, ker stoji vlada na stališču, da takšne volitve sedaj niso potrebne. Tudi zunanji položaj zahteva, da se po nepotrebnem ne trošijo sile, marveč da se vse posveti drugim nujnejšim poslom.

— Razgovor z generalom Giardinijem. Dopolnjen beogradskega »Vreme«. Heranda, je imel te dni razgovor z novim reškim guvernerjem generalom Giardinijem. V razgovoru je general Giardini povdarjal med drugim: Prišel sem na Reko samo z mislijo, da uvedem red in poboljšam gospodarsko stanje. Kar se tiče reda, sem že objavil naredbo, v kateri ukazujem, da vlagajo politične oblasti težbe sodišču tudi glede onih pristopkov, glede katerih se uvaja preiskava samo na tožbo oškodovancev. Da bi se ne dotaknil neodvisnosti Reke, sem si vzel za sekretarja same rojene Rečane domačine... Moja akcija je popolnoma neodvisna od političnih pogajanj in jaz se informiram o političnih korakih šele iz časopisov. Naj se mene ne smatra kot enega izmed tistih, ki so prihajali semkaj, da napravijo karijero. Jaz sem svoj karijero že napravil in sem lahko objektivno, prav zato me je vlada poslala semkaj. Preje je brezdvomno bilo mnogo takih, ki so prihajali semkaj, da tu v kalnem ribarju... (Aluzija na d'Annunzija). Ko je general ugotovil, da se nahaja na Reki sedaj 4000 brezposelnih ljudi, je na vprašanje, ako bo dovolil, da se Zanellina vlada iz Krajevce vrne na Reko: »Pod nobenim pogojem, ker ne želim kompromitirati reškega vprašanja, ne morem nikakor dovoliti povrnitve Zanellinih beguncev brez posebnega naročila moje vlade.« Svoj razgovor z dopisnikom je general zaključil tako: »Želim, da Italija in Jugoslavija čim najpreje prideta do sporazuma na korist obeh in na korist tudi nesrečnega reškega mesta.«

— Kako je v Nemčiji? Za presojo političnih odnošajev je zanimivo dejstvo, da je navdušenje za Hohenzollernce znatno izhlapelo in da prevladuje v širokih narodovih masah nagnjenje za mirno rešitev poruškega spora. V slednjem slučaju je treba vse poročila iz Nemčije previdno presojati. Kakor Madžari tako i Nemci slepe svet, ko kažejo propadanje narodnega gospodarstva, a skrivaj goje misel na maščevanje. Ob enem škilijo po Britaniji in Ameriki, ali Amerika ostane hladna do Velike Nemčije in Anglija, vedno nezahvalna, bo morala naposled priznati pravico Franciji na reparacijah, če ne bo hotela ostati osamljena. Situacija današnje Nemčije ni torej tolažilna. Ali vendar niso Nemci še izgubili zmisel za veseljenje in lahkomisljeno negovanje svojih strasti. Nočna plesišča so stalno polna, gledališča pa dobro obiskovana, zabavna podjetja lego uspe-

VELIKE VOJAŠKE VAJE PRI SIBENIKU.

— Beograd, 24. sept. (Izv.) Te dni se vrše v okolici Sibenika velike vojaške vaje, na katerih bodo sodelovali znatni oddelki naše vojske in mornarice. Sibienska občina je pozvala prebivalstvo, naj gre vojaštvu na roko in naj ne povzbuje cen živlom.

POINCARE O SPORU Z NEMČIJO.

— Pariz, 23. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik Poincare je imel ob priliki odkritja nekega spomenika govor, v katerem se je bavil z reparacijskim vprašanjem ter je izjavil, da je nemška vlada odredila, naj se opusti pasivni odpor v Poruhju, ki tudi že polagoma ponehjuje. Nemška vlada ve, da bi se odpor polagoma sam od sebe zrušil, če tudi bi ga hoteli Nemci še nadalje vzdrževati. Nemška vlada skuša sedaj pri svojem umiku doseči gotovo ugodnosti, s katerimi bi se francoska politika desavoirala. Francija hoče izvesti reparacijsko vprašanje do konca in ne bo sprejela nobenih pogojev, ki bi jo mogli prikrjajati v njenih pravicah.

VELIKA RUDNIŠKA NESREČA.

— Krakov, 24. sept. (Izv.) V Dombrovi-Gornice je nastala včeraj v rudniku vsled eksplozije podzemskih plinov velika katastrofa. Rov Remen, v katerem je bilo 500 ljudi, je v plamenih. Nesrečo so opazili šele ob 5. popoldne. O polnoči je bil več tov v plamenih. Reševalna akcija je bila zelo otežena, ker je primanjlovala mask proti plinom. Iz rova so privlekli v prvih urah 13 popolnoma ožganih trupel. Pred rovi se odvijajo razburilni prizori med družinami ponesrečenih rudarjev. Pogrešajo več sto rudarjev. Iz vseh okoliških krajev so prihlieli ognjevarci na pomoč. Boje se izbruhla demonstracija, ker pripisujejo krivdo za nesrečo malomarnosti rudniškega vodstva.

vajo. Človek bi dejal, da Nemci plešejo ob svojem grobu, prav za prav pa je to le operetni prizor v slepilo evropski javnosti. — V razumevanje draginje naj služi slednja primera. Med Berliom in Charlottenburgom se pri nemočen most iz bronze z umetniškimi okraski. Zgradili so ga pred svetovno vojno in je stal vsega vkup 4½ milijona mark, torej vsota, za katero ne dobiš danes v Berlinu niti pol kilograma mesa, ki je te dni poskočila že na 6 milijonov. Kar je stalo pred vojno marko, je veljalo predzadnji teden milijon, a danes že 3 milijone. Tako jo ubira Nemčija za sovjetsko Rusijo...

— Izjava dr. Šurmina. Kakor je znano, je bivši hrvatski narodni poslanec dr. Gjuro Šurmin izstopil iz Hrvatske zajednice. »Novosti« so sedaj objavile njegovo izjavo, v kateri upravičuje svoj izstop. V tej izjavi pravi med drugim: »V Beograd sem šel, kakor vsak drugi privatni človek. Tam sem se razgovarjal z različni politiki, nisem pa se pogajal. Od mene se je brezpogojno zahtevalo, da javno povem, kakšni so bili moji nazori v Beogradu. Tega nisem hotel storiti. Poslal sem vodstvu Hrvatske zajednice svojo izjavo, ki je pa niso hoteli priobčiti, dasi je zelo kratka. Nečemo poostrevati spora, ker je moja težnja — izmirjenje. Hočem, da

se naše vprašanje enkrat reši. O osebah nečem govoriti, darveč samo o principih.

— Našim klerikalcem posveča beogradsko časopisje v zadnjem času veliko pažnjo. Listi poročajo o vseh sejah klerikalnega parlamentarnega kluba in radi beležijo tudi izjave posameznih poslancev. Sobotna »Politika« poroča n. pr. o zadnji seji klerikalnega kluba tole: »Klerikalci so imeli včeraj popoldne daljšo sejo. Razpravljali so o izbiri zaupnikov za veliki zaupniški zbor. Ta zbor se bo vršil še pred 20. oktobrom najbrže v Ljubljani, ako ne v Celju. Torej pred rednim zasedanjem narodne skupščine. Za vladno večino bo ta zbor velikega pomena, ker se ima na njem definitivno odločiti o stališču klerikalne stranke napram vladi, to je rešiti se ima vprašanje, ali ostanejo klerikalni poslanci v skupščini ali jo zapuste. Klerikalcem je mnogo ležeče na tem, da se strankin zbor skliče pred 20. oktobrom. Čim se namreč skupščina sestane na redno zasedanje, se mora voliti novo predsedništvo. 20. oktober bo zelo važen za naše parlamentarno življenje in vse kaže, da se dogodki ne bodo povoljno razvijali za radikalno stranko in vlado. Zato tudi opozicija računa z možnostjo novih volitev.«

kupno življenje. Žene je treba pripravljati na ženske poklice baš radi dragocenosti lastnosti ženske prirode, ki za danes nimajo nobenega, oziroma zadostnega vpliva v človeški družbi. Tudi so naše žene po večini prikrojene za možki tip. Znanstvena raziskovanja pa so dokazala različno konstitucijo moških in žensk, da je torej, da se na tej podlagi dvignejo zakladi ženske prirode in da se razvijejo do popolnosti. Debate, ki je bila mestoma burna, so se udeležile ge: Milčunovič, Todorovič, Stameckovič in druge. Pri točki o zaščiti zakona se je oglasila tudi zastopnica ljublj. kršč. ženskih organizacij ga. dr. Piskernikova, ki pa žal s svojim zadržljivim in popolnoma neorijentiranim glasom bi bila skoro izvala mučen incident na tem vzornem zboru. Umirila jo je krasna zastopnica Hrvat. kat. organizacij, ki je ob odkritem soglasju cele skupščine poročala o lojalnem duhu, ki vlada med zastopnicami, v ostalem različnih svetovnih naziranjih.

Skupščina je zaenkrat odklonila predlog po oficijelnem ženskem dnevniku. Odđ. Todorovič je izrekla lepo demok. misel, da bi se moralo specialna društva prilagoditi jači sredini, v našem slučaju F. A. Zlasti bi bilo treba podčrtati, da fem. pokret nima z vero večjega stika, ker je izrazito kulturno gibanje. Z debato so se posamezne točke pripravno korigirale in sproti sprejemale. Radi važnosti te prve listine našega mladega fem. pokreta prinašamo program v celoti.

FEMINISTIČNA ALIJANSA V DRŽAVI SHS.

Program. A) Namen, naloge, cilj.

1.) F. A. zahteva splošno in enako volilno pravico za žene za vse zakonodavne in avtonomne zastope pod enakimi pogoji, kakor jo imajo moški državljani kraljevine SHS.

2.) F. A. smatra volilno pravico za žene kot sredstvo za popolno osvoboditev žene.

3.) F. A. ugotavlja, da je žena v vsakem oziru enakovredna z moškimi. Iz tega dejstva sledi, da mora biti z njim enakopravna v javnem in privatnem življenju.

4.) Da se pripravi ženi pot k enakopravnosti z možem, zahteva F. A. poleg v pr., da se unesejo v novi državljanski (gradjanški) zakonik sledeče najnujnejše določbe: a) poklic žene kot matere in gospodinjice se prizna kot produktivni poklic. Vsi delci tega je treba ženo za ta poklic usposobiti s posebno izobrazbo in dati ženi gospodinjic vpliv na gospodarsko politiko; b) ekonomska neodvisnost poročne žene; c) prizna se oblast staršev nad otroci, ne le očetova; d) zaščita družinskega življenja s tem, da se z zakonom zagotovi obstoj matere in otroka; e) izprememba dednega prava v prilog poročni in neporočni ženi.

5.) Da se zaščiti ženinina sila za one fizične in duševne naloge, katere more izvrševati le ona, zahteva F. A.: a) splošno zavarovanje mater; b) zaščito ženske moči z obliko na njen prirodni poklic; c) enako plačo za enako delo; d) ženske obrtne nadzornice.

6.) Da se omogoči pravilni razvoj ženininih duševnih zmoglosti zahteva F. A.: a) ureditev šolstva za deklice in dečke na ta način, da imajo možnost goltiti in pogoltniti svoje posebne zmoglosti in da se jim odpre pot do njihovih specialnih poklicev; b) popolna svoboda za napredovanje žene v poklicu, ki ga izvršuje.

7.) Na podlagi strogo znanstvenih raziskovanj in iz teh pridobljenih sklepov o vrednotah produktivnega dela žene za družbo in državo zahteva F. A., da se za ženo nam prikaže, da se udeležuje zlasti na volilnih mestih prosvet. in soc. politič. resora. F. A. poudarja izrecno, da se morajo žene udeleževati v delu, ki ga izvršujejo vseh svojih specialnih zmoglosti boljše kakor moški.

III.

8.) Za povzdigo splošnega napredka našega naroda zahteva F. A.: a) sistematično izvedeno državno zaščito dece in mladine s sodelovanjem privatnih organizacij; b) propagando za higijenski način življenja; c) najostrejši boj alkoholizmu; d) najostrejši boj korupciji; e) uveljavljanje enakih moralnih principov za moža in ženo; f) omogočenje in zaščita zakona; g) zatiranje prostitutice; h) popolno izenačenje nezakonске dece z zakonsko dečo v vseh ozirih.

F. A. poudarja, da ne gre nje bivanje za tem, da pribori ženi neko izjemno stališče v družbi in državi, temveč za tem, da omogoči ženi udeleževanje v javnem življenju na način, ki najboljše odgovarja njenim sposobnostim in ki prinese celokupnemu narodu največ koristi. Svoje gibanje proklamira kot eminentno kulturno gibanje.

B) Sredstva.

Svoj program hoče doseči alijansa s sledečimi sredstvi: a) izdajanje lista, brošur, letakov o ženskem vprašanju, o važnosti volilne pravice za ženo itd.; b) javne manifestacije za volilno pravico; c) ankete o socialnem in gospodarskem položaju delovne žene (ročne in duševne proletarke); d) zbiranje statističnega materiala o zaposlitvi dece do 14. leta, o zaposlitvi žene v pridobitvenih poklicih in izkoriščanje zbranega materiala; e) predlogi k novim zakonom; f) izpremembe že obstoječih zakonov; g) žive medsebojne zveze in zveze s feminističnimi združenji v tujini.

Nato so bila z malimi izmenami sprejeta pravila F. A.

Referati.

Odđ. Atanacković je uvodoma načrtala splošen pomen fem. pokreta, kojega delovanje se ne omejuje samo na notranje reforme, marveč posega tudi na mednarodno polje. Zadnji večji kongres se je vršil meseca maja v Rimu. Tudi naša država je bila častno zastopana. Delegatke so stopile v zvezo z drugimi savezji. Zlasti so iskale stike s ženskimi organizacijami slovanskih narodov. Končno je bil dosežen sporazum, tudi z zastopnicami balkanskih držav in se

je sklenilo ustanoviti splošno žensko zvezo male antante, »Žensko malo antanto«, h kateri so pristopile Češkoslovaška, Poljska, Rumunija, Jugoslavija, Bolgarska in Grška. Namen te zveze je bil, izposlovati v biroju Internacionalne ženske aliance, ki šteje 12 članov, tudi mesto za naše države. Žreb je odločil na to mesto grško delegatko, zaslužno feministko go. Teodoropulo. Po drugi strani hoče ženska mala antanta delovati na socialnem in ekon. in političnem polju, zlasti pa želi pospeševati mirovno težnje med sestavnimi državami. Polovica članstva ne odloča o usodi svojega javnega življenja. Treba pa bo današnje družbo temeljito izpreobrniti. Nasilje bo moralo prenehati, pripraviti bo treba rojstvo novega človeka in nove žene. Ženski pripada naloga, da se bori za svojo osamosvojitve in za popolnejšo družabno obliko. Prvi sestanek ženske male antante bo oktobra meseca v Bukarešti. Danes se ustanavlja F. A. baš z namenom, da pristopimo kot sestavni del v žensko malo antanto.

Temeljit referat je bil sprejet brez diskusije. Sledilo je poročilo ge. Vere Albrechtove o kongresu Intern. ženske lige za mir in svobodo v Podjebradu za Češkem, ki je vzbudilo splošno pozornost. Poročilo ki je za našo zunanjo propagando zelo instruktivno prinesemo jutri. V diskusiji se je sklenilo oddati izvod tega poročila zunanjemu ministru, da posveti jugoslovenskemu zastopstvu na mednarodnih kongresih kar največjo skrb.

Volitve izvrševalnega odbora in referentov.

Volitve so sestavile sledeči izvrševalni odbor: Milena Milojevič predsed.; Desanka Cvetković, podpred.; Vera Jovanović, tajnica; Milena Atanacković mednarodna tajnica; Milica Dedier, blagajničarka; Vera Petković, namestnica, Mica Vlačić namestnica, Andjo Bunušević, nam.; vse Beograd Kristina Hafner, (Zagreb) refer. za Hrvatsko, Alojzija Stebi (Ljubljana) refer. za Slovenijo, Andjelković-Cubrilović (Sarajvo) za Bosno. Ker se pri slučajnostih niso pojavili predlogi, je predsednica z razhvalnimi besedami zaključila ustanovni zbor prve feministične organizacije ter se je zlasti zahvalila ljublj. sestram z go. Tavčarjevo na čelu, ki so znanim delegatkam pripravile sestrski sprejem, kakršnega je redko najti. Ga. Tavčarjeva je v odgovor povabila skupščino na čajanko, ki se je zvečer vršila v restavraciji Zvezda. Tik pred razhodom je bila dosežena sprava med ženskimi pokreti in ženskimi narodnim savezom v Beogradu. Tako je bila tudi skupščina zbor miru, dela in povratka delegat ženskega pokreta nazaj v Narodni ženski savez.

Čajanka je zvečer še enkrat zbrala delegatke k bratskemu razgovoru o vseh fem. vprašanjih. Zavladala je priskrba veselost in deloma oslavela ženske odbornice so začutile po končanem zgodovinskem delu svojo mlado kri in odpele nekaj domorodnih popevk.

Zivel jugoslov. feministem!

Ustanovna skupščina Feministične alijanse kraljevine SHS.

Programna listina jugoslovenskega feminizma.

V nedeljo 23. sept. se je vršila v Ljubljani ustanovna skupščina jugoslovenskega feministik, ki so položila temelje strokovnemu feminističnemu pokretu v Jugoslaviji in ustanovile za celo državo kulturno, mednarodno in socialno velevažno »Feministično alijanso v kraljevini SHS«.

Se nikdar niso prodirali žarki jesenskega solca v intimni prostor kazinske dvorane tako svečano, kakor to nedeljo, ko je izbrani cvet jugoslovenskih žena razpravljala o feminističnih vprašanjih sodobnega kulturnega sveta in poizkusil tudi jugoslovenski ženi začrtati smerice samoniklega fem. pokreta. Zborovanje so bila strok. in jedina, od tod mala domača in zun. udeležba. Tem markantnejše pa so bile privedelice, prekipelave navdušenega zagovora najmojnejših feminističnih ekstremov, druge zopet živeče v trezni realnosti in razboriti presoji konkretnih ciljev feministične kulture. V posebno čast naše ožje domovine in ljubljanskega mesta moramo šteti, da je zgodovinski skupščini kumovala naša neumorna voditeljica ženskega dela v javnem in socialnopolitičnem življenju, ga. Franja dr. Tavčarjeva, ki je pač s svojim častnim predsedstvom kazala na notranji elan in neumorno ljubezen, s katero se mora jugosl. feminizem navdahniti, ako bo hotel izpolnjevati svoje vloge, idealne smotre. Še večer smo si našo ženo predstavljali zgolj kot marljivo čebelico narodnih in veseličnih davkov, kot navdušeno branilko narodnih pravic. Preko noči in brez prehoda pa prestopa na idejna feministična tla, zavaruje se proti današnji krivični družabnosti ter poleta proti idealom, ki hočejo osvoboditi brezpravno polovico človeštva in jo privedi do neodločujočega činitelja v državi, družbi in kulturi...

Vsa čast gospem Splošnega ženskega društva, ki so si upale pripraviti za ta ustanovni zbor potrebne idejne in organizacijske osnutke. Časovne in gmošne zapreke sicer niso mogle privabiti polnoštevilno udeležbo jugosl. ženskih društev s feminističnim značajem. Ta dan je mogla predsed. Spl. ženskega društva ga. Franja dr. Tavčarjeva ob 9. uri otvoriti pred zbranimi zastopnicami naših glavnih ženskih združenj to pomembno skupščino z nastopnim nagovorom:

Častite zborovalko! Druge nam sestre! Srčno bodite pozdravljene v imenu Splošnega ženskega društva. Ve zastopnice iz cele naše prostrane domovine delujete v družini, ki imajo začrtan značilen feministični delokrog. Ko so pa letos naše delegatke sodelovale na svetovnem ženskem kongresu v Rimu, so bile tako enodušne, da nismo na kaj takega niti na sestankih mož navajene. Torej se je porodila misel samostalnega jugoslovenskega feminističnega pokreta. Predstojela konferenca ženske male antante v Bukarešti, meseca oktobra, je to namerno pospešila. Želela bi, da se vse vaše misli strnejo v prid jugoslovenske žene. Pri tem pa sem mnenja, da ni treba razpravljati prenapetih misli, marveč da je treba moderne ženske želje prikriti na potrebe naše, jugoslovenske žene. Čula sem tudi, da se ta zbor vrši preko narodnega ženskega saveza. Radi tega moram s tega mesta pojasniti, da je prišlo do tega, ker savez ni utegnil prirediti svoje redne glavne skupščine začetkom sept., na katero se pa radi nujnosti sestanka v Bukarešti ni moglo čakati. In tu je tudi moje mnenje, da bi bilo dobro, ako se Feministična alijansa zloži v okviru splošnega ženskega narodnega saveza. Želim, da bodi predstojela delo v čast in korist vseh SHS žena. Pri tem delu se spominimo našega kralja in kraljice, ki sta vsikdar vrhovna pokroviteljica naših ženskih prizadevanj. Pozdravljam posamezne zastopnice jugoslovenskih ženskih organizacij, predvsem go. Leposavo Petkovič, go. Mileno Atanacković, go. Vero Petrovič, go. Mileno Dedier, go. Nasto Mihajlovič, delegatke ženskega pokreta iz Beograda, dalje go. Andjelković, delegatko Društva za prosvetovanje žena v Sarajevu, go. Kristino Katner, ki zastopa Združenje jugosl. žena v Zagrebu, go. Danico Bedeković, zastopnico Kraljevega ženskega saveza iz Zagreba, dalje zastopnice Spl. ženskega društva v Ljubljani go. in go. Cirilo in Alojzijo Stebi, Minko

Govekar, Karlo Modic, Milko Umberger. Pozdravljam tudi mile goste, go. Mileno Todorovič za narodni ženski savez, beogr. del. go. Adelo Milčunovič, za istega saveza hrvatski del. go. Marijo Bat, za slov. del. go. Jelčaveto Stamenković, ki zastopa organizacijo beogr. učiteljic, go. Vito Zupančič za Društvo slov. učiteljic v Ljubljani, go. Miro Engelman, za Kolo jugosl. sester v Ljubljani. Zlasti mi je prijetno pozdraviti v naši sredini go. Mary Grušičko, ki si je stekla izredne zasluge za našo vojno stročala. Dovolite, da predlagam za predsednico današnje skupščine odlično beogr. feministko, go. Leposavo Petkovič.

Lepi pozornosti slov. dam se je preds. Petković zahvalila z izbranimi besedami, naglašajoč, da so se beogr. delegatke na potu v Ljubljano odločile odkloniti častna mesta, da pa tega z ozirom na poziv, ki ji prihaja od najuglednejše strani ljublj. žentstva, ne sme prezreti. Preds. se nato spomni izgube ge. Danice Hristić, ki je že zmanjšala redko število naših ženskih delavk. V imenu ženskih org. ključ: Lahka je zemlja!

Odđ. Stamenković pozdravi skupščino v imenu srbskih učiteljic, ki so bile pred svet. vojno prve zagovornice ženskega pokreta in zaščite dece. Borile so se za moralno, človeka in ženo. Vojna je zadala strahovite rane. Po vojni je bilo žensko delo učiteljice še obsejnejše. Toda iz tega izhaja samo dolžnost, da bodi delo še intenzivnejše. Želi, da donese današnje skupščinsko delo najlepše plodove.

Preds. predlaga nato go. Franjo dr. Tavčarjevo kot častno predsednico, kar izkazuje toplo ovacijo prisotnih delegatk svoji vzorni prvobiteltici. Za podpredsednico predlaga go. Bedeković iz Zagreba, ki zastopa katoliški ženski savez, damo izredne socialne naobrazbe ter lojalne pravicoljubnosti.

Predsednica prečita obširen, dokumentarni zbor o zgodovini feminizma pri drugih narodih ter o ciljih ustanavljalne domače alijanse: (Radi sistematične preglednosti in važnosti prinesemo predavanje prihodnje dni v celoti.) Po sijajnih izjavah go. preds. go. A. Stebi ni bilo težko obrazložiti skupščini program F. A., t otem bolj, ker se je na predkonferenci v soboto v vseh točkah dosegel sporazum. Samo pri načelno važnejših odstavkih tega prvega jugosl. feminističnega programa se je debata znova oživila, zlasti ki je šlo za končne cilje feminističnega pokreta. Odđ. Stebičeva je v svojih uvodnih besedah še enkrat poudarila, da ustanovitve F. A. ne pomenja omejitve delokroga Saveza narodnega žentstva, marveč potrebno delitev dela. Sicer je žensko gibanje v Jugoslaviji v nevarnosti, da se povsod loti dela in ga nikjer ne dokonča. V dosedanjem ženskem delovanju manjka smotovitost. Po večini je vse preveč lokalno orijentirano. Treba po točno opredeliti: a) humanitarni nalog in b) dela za žensko osvoboditev. Javno življenje se bo moralo prekrasiti z novimi elementi, z ženskostjo in z občo ljubeznijo. Pri sestavi programa so jo vodile nastopne misli: a) celokupno gibanje je zamišljeno kot kulturno gibanje, b) žena je v vseh svojih lastnostih enakovredna z moškimi. Velja pa, da bo žena prišla do svobode in ekonomske neodvisnosti samo potom glas. Gre za enavednost obeh spolov in za enakomerni vpliv na vse javno življenje, na vso človeško kulturo! Za delo prevladuje še v širokih vrstah žentstva samega, kako je mož nekak gospod in bog, kar je smatrati kot ostanek iz starodavnih časov, ko je mož uveljavljal svojo seksualno nadmočnost nad ženo.

Pri točki o specialnih ženskih šolah se je oglasila ga. Andjelković in poudarjala, da bi take šole le nekoliko v nasprotju s splošnim ženskim pokretom, ki stremi za izenačenjem moža in žene. Sedanje razlike niso samo prirodne, marveč dober del tudi umetne in privzgojene. Zato bi se ne smelo preveč naklajati specialnim ženskim šolam. Odđ. Stebičeva je prav srečno zagovarjala besedila programa češ, da se s pravom glasa ne namerava egalizirati žene z možem. S tem pokretom se hoče pogoltniti žensko kulturo. Obenem želi feministke zneseti jači vpliv ženskega duha v celo-

Gospodarstvo.

Dr. Gustav Gregorin.

PRIPOMBE K ČLANKU. »Vprašanje povišanja kontingenta novčanik Narodne banke«

V članku pod gornjim naslovom, ki ga je povzel »Slovenski Narod« iz »Novega Života« ter priobčil v številki od 19. tm. iznaša pisec Dušan Uzelac svoje poglede z ozirom na sedanjo relacijo izmed zakonskega kontingenta novčanik in kovinske podlage Narodne banke, ter podaja svoje misljenje o učinkovanju in posledicah, ki jih more imeti sedanji obtok bančnih novčanik na gospodarstvo zemlje in njene kreditne potrebe. Povsem pravilno povdarja pisec, da je prvenstvena naloga vsake novčanice banke, da regulira kredit v zemlji ter da se odmere kontingenta vrše bodisi vsled pojavljenih, bodisi vsled predvidenih kreditnih potreb v duhu pametne emisijske politike, katere odgovorja koristnim gospodarske zemlje, da zakonom določena relacija med novčančnim obtokom in kovinsko podlago ni nikako točno matematično določeno razmerje, ki se ne da v nobenem slučaju menjati ter da mora torej obstajati glede kontingenta gotova elastičnost, odvisna od kreditnih potreb zemlje in zahtev novčančnega prometa, z eno besedo — to je smisel izvajati omejenega pisca, — da se ima ravnanje kontingent nočanik puščen v promet po potrebah gospodarstva zemlje in ne narobe. Nadalje navaja pisec, da od sedanjega obtoka novčanice naše Narodne banke v znesku od okoli 5600 milijonov dinarjev (po zadnjem tedenskem izkazu okoli 5800 milijonov dinarjev) spada na državni dolg okoli 4 in pol milijarde, kateri znesek da predstavlja neproduktiven kredit. To trditev pisca je treba korigirati v toliko, da ni vsak kredit, podeljen državi od strani Narodne banke smatrati že samo po sebi neproduktivnim kreditom. Neproduktivni je ta kredit le tedaj, ako ga država uporablja v izključno konsumtivne svrhe, katere bi morala kriti z dohodki davkov. Ako pa država uporablja ta kredit v produktivne svrhe, je ravnotako produktiven, kakor kredit podeljen privatnim producentom. Državi od Narodne banke podeljen kredit torej ni smatrati načelno neproduktivnim. Pač pa krediti podeljeni od emisijske banke državi predstavljajo navadno investicije ter se ne vračajo, kakor kratkoročni privatnikom podeljeni krediti v treh do šestih mesecih, marveč fungirajo v izkazljive emisijstkih bank večnoma leta in leta ter se mnogokrat celo od časa do časa zvišajo. Taki krediti imobilizirajo sredstva emisijske banke ter ji odvzemajo ono elastičnost, ki je temeljni pogoj zdrave denarne politike vsake emisijske banke. Tolklo v teoretičnem oziru V danem slučaju pa ima pisec prav, da smatra dolg države pri Narodni banki v znesku 4 in pol milijarde neproduktivnim, ker je ta dolg bil najet deloma za preveč iz obrazvrednotenih avstrijskih kron (okoli 1200 milijonov dinarjev), deloma za konsumtivne potrebe države) okoli 3300 milijonov. Pisec omejenega članka izvalja nadalje, da je od ostanka od milijardo in 100 milijonov dinarjev (izdanega od Narodne banke preko štiri in pol milijarde za državne potrebe in del izvlečen z inozemstvo, en del, da se nahaja kakor brezplodna rezerva v kmetijskih rokah, a en del, da je imobiliziran v razne objekte, tako da svota vseh teh delov predstavlja mrtev kapital, od katerega nima narodno gospodarstvo za sedaj nobenih koristi ter da se po tem lahko oceni v kolikem skupnem znesku cirkulirajo sedaj novčanice v mejah naše zemlje ter v koliko so v stanu zadostiti njenim sedanjim stvarnim kreditnim potrebam. K tem v ostalem pravilnim izvajanjem je pripomniti, da omenjene množine denarja, ki so odtegnjene našemu narodnemu gospodarstvu, ne izhajajo samo iz milijarde in sto milijonov dinarjev, ki niso bili izdani od Narodne banke za državne potrebe, ampak tudi iz množine novčanik, izdanih v poslednje svrhe; kajti novčanice izdane za državne potrebe so prišle iz rok države v splošen promet ter množina novčanik, ki se odtegujejo v smislu navedb pisca prometu v naši zemlji, daleč prekašajo svoto od milijarde in sto milijonov dinarjev. Pravilno pa zaključuje pisec, da, vzešči vse to v poštev, je nedvomno, da obstoja med sedanjimi krediti-

—g Tedenski pregled zagrebškega žitnega trga.

Zagreb, 22. sept. Trgovina v žitno se polagoma razvija. Na tržišču je opažati za nekatere prideleke močno povpraševanje, medtem ko za druge sploh ni zanimanja. Tržišče je z nekaterimi žitnimi vrstami prenatrpano, a drugih zopet primanjkuje. Pšenica in moka sta v preteklem tednu neprestano prikazovali tendenco na balso. Kasneje se je spremenila in se je cena ustavila s 555 Din do 560 za 100 kg moka »A« in 347.50 Din za pšenico vse postavno vagon natovorna postaja v Bački ali Banatu. V zadnjem času so se pojavili kupci z Dunaja in Bratislave, ki so kupovali izključno boljše belo moko. Radi tega je poskočila cena tej moki za 30 do 40 para pri kg. Pšenica se je radi dobre konjunktore milinske industrije in radi živahnega povpraševanja istotako ucvrstila, vendar ker je bilo dovolj robe it cena sorazmerno ni toliko poskočila kot moka. Pretekli teden se je trgovala od 342.50 do 345 Din v količini 79—80 kg. Tudi izvoz pšenice je bil velik. Predvsem se je eksportiralo srbsko, baško in banatsko blago in sicer v slepih po Donavi in Tisi, a fižol, ki se še ni pojavil na tržišču, je veliko zanimanja in je več povpraševanja nego pšenice. Glavni kupci je Italija, ki išče posebno belo fižolu se zdi da je ostala pri 510 Din, pisanemu 480—500 Din. Tendence za fižol je čvrsta. Koruza je ostala popolnoma zamarnjena. Posamni vagoni so bili prodani po 295 Din pariteta Zagreb. Pomonada je srednja in je radi tega situacija neizpremenjena. Oves je od žetve dalje pretepel največji padeč in se mudi v večjih količinah rešetani bosanski, ki je kvalitativno mnogo boljše od lanskega po ceni 235 Din, postavno natovorna postaja. Slavonsko blago je nekoliko dražje in se prodaja pariteta Zagreb po 260 Din. Na zagrebški borzi je bilo zadnje čase v prometu mnogo blaga in je opažati, da Primorje, Lika in Slovenija krijejo svoje potrebe večinoma potom zagrebške borze, ker se cene vedno pod pariteto novosadske borze.

SPOMINJAJTE SE »DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA«

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 24. septembra 1923.

O BAJE PONUJANI REKTIKACIJI NASIH MEJA.

Londonski in pariški listi objavljajo, da ponuja Italija naši kraljevini gotove rektifikacije meja nam v korist, ako naša vlada pristane na rešitev reškega vprašanja v smislu, kakor si ga žele Italijani.

Ta rektifikacija meja bi se nanašala na mejo črto pri Reki, ob Triglavu in Nanosu. Po zasebnih poročilih, ki nam dohajajo iz Rima, bi bila italijanska vlada med drugim pripravljena, takoj odstopiti Jugoslaviji vrh Triglava, pod gotovimi pogoji pa bi se končno tudi oddala, da bi vrnila Jugoslaviji Idrijo, Postojno in del ozemlja pri St. Petru na Krasu.

Ne moremo kontrolirati, v koliko so te vesti zanesljive in točne, želeli pa bi, da bi z merodajne strani odkrito povedali, ako se nahaja med italijanskimi ponudbami tudi predlog glede Idrije, Postojne in St. Petra. Šele, ako se ugotovi, da je ponudba glede omenjenih krajev točna, moremo v tem vprašanju precizirati svoje stališče.

Predvsem pa bi bilo potrebno, da se nam izčrpno in docela odkrito poljanski faktični položaj reškega vprašanja. Reško vprašanje je za nas tako važno, in ugodna rešitev tega problema za našo državo vobče, za Slovenijo, zlasti pa za Hrvaško tako življenjskega pomena, da morajo stopiti v ozadje vsi, pred vsem lokalni interesi. Kakor bi bila naša srčna želja, da razpne beli orel svoja krila tudi nad Idrijo, Postojno in Svetim Petrom, tako bi ne mogli biti zadovoljni s to rešitvijo, ako bi se prepričali, da smo pač združili z materjo zemljo to kraje, pri tem pa smo lahko misleli in brez potrebe žrtvovali vse velike interese, ki jih imamo na Reki.

Drugačnja situacija pa je, ako se nas prepriča, da je položaj v reškem vprašanju takšen, da je po človeškem prevdanku popolnoma izključena rešitev tega problema nam v korist.

Ako je položaj takšen, potem šele moremo razpravljati o eventualnih kompenzacijah. Za ta slučaj pa moramo vnaprej izjaviti, da morajo biti te kompenzacije takšne, da vsaj približno odtehtajo ono, kar izgubimo na Reki. Z brezpomembnimi in neznatnimi korekturami meje pri Reki in na Triglavu se seveda pod nobenim pogledom ne moremo in ne smemo zadovoljiti. To naj mero dajni krogi uvažujejo.

Ni. Vel. kralj Aleksander in ljubljani Ljubljanskega Sokola. Kakor smo izvedeli iz poučnega vira, je dobil v soboto komandant dravske divizije oblasti g. polkovnik Vučković brozjavno naročilo, da zastopa Nj. Vel. kralja Aleksandra na proslavi šestdesetletnice Ljubljanskega Sokola.

— POLOŽNICE prilagamo danes za one cenjene naročnike, katerim je naročnina zapadla 31. avgusta ali 1. septembra. Prosim, da t. l. prosimo prijazno obnove, da bodo prejeli list nemoteno naprej.

Dr. Fran Ogrin:

— Volitve za zdravniško zbornico za Slovenijo. Dne 24. t. m. se je pri zdravstvenem odseku vršila ožja volitev v zdravniško zbornico. Oddanih je bilo 242 glasov. Od teh je dobil kot odbornik dr. Benjamin Pavc v Mariboru (slov.) 173 glasov, kot namestnik dr. Viktor Kac v Mariboru (slov.) 167 glasov. V manjšini je ostal kot odbornik dr. K. Ipavec v Mariboru (nem.), 56 glasov, in dr. V. Drasch v Mariboru (nem.), 62 glasov. Praznih glasovnic je bilo 4, neveljavnih 8. S tem so volitve v zdravniško zbornico za Slovenijo končane.

— Mi, kakor tudi vsa slovenska javnost, je zasledovala te volitve z velikim zanimanjem, ne toliko radi oseb, ki so imele biti izvoljene, ampak radi politične zrelosti narodnega prepričanja, osobito radi narodnega ponosa, ki ga imel naš zdravnik. Zelo smo se čudili dejstvu, da so se kandidirali v zbornico somišljeniki naroda, ki je tlačil nas Slovence z vso silo, dokler je imel v rokah moč, kandidirali iz slovenskih vrst. Odkrito povemo, da nas je to dejstvo bolelo, kajti na koga naj bise narod zanašal, ako ne na svojo inteligenco. Ta sam sebi malenkosten pojav nam dokazuje, kako oprezni moramo biti, niti sami sebi ne smemo zaupati, da ne zaidemo radi svoje dobrobrčnosti kaj lahko na kriva, našemu narodu škodljiva pota. Meja tam okrog Maribora je ogrožena, tam bi morali biti naši sobojevniki trdi, neizprosnji. Malčezni, nesamostojnejši naj se umaknejo drugim, ki vedo, da je zaničevanje samega sebe, podlaga tujčevi peti. Kako upravičeno je vendar naše stališče glede nedeljivosti Slovenije!

— Prihod poljskih gostov. V torek, dne 25. tm. dospe v Ljubljano akademski zbor iz Krakovega ter priredi še isti dan ob 8. uri zvečer koncert v velikih dvorani hotela Union. Zborovodja akademikov je eden najslavnejših živečih poljskih kompozitorov prof. krakovskega konservatorija Mihajlo Swierzyński. Kierkoli je zbor nastopil, povsod je imel zelo lepe uspehe. Sedeži za ta koncert so v predprodati v ponedeljek in torek v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

3.) Ulaizar od Koprola I. del; 4.) Valenta »Zmes« zbor; 5.) Otročja simfonija; 6.) dr. Ipavec »Soldatka«; 7.) Ulaizar od Koprola II. del; 8.) Srečkanje; 9.) deklamacija 10.) punch (izborni slabi).

S častnim uspehom je dovršil Južni Sokol prvo leto svojega življenja, prvo leto intenzivnega dela. Zgradil si je trdno in čvrsto podlago, nerazrušen temelji zgradil, ki jo je ravno tako uspešno nadaljeval v prihodnjih letih.

Glasbeni vestnik.

— Spored koncerta poljskih akademikov, ki se vrši v torek, dne 25. tm. ob 8. zvečer v Unionski dvorani pod vodstvom prof. Mihajla Swierzyńskiego obsega sledeče: 1.) deklamacija: Gorczyński: Gauda Mater Polonia. Zelenski: Pesem vesnarjev, Moniuszko-Gall: Kozak, Nowowiejski: Domovina, Zelenski: Naša Hanka, Gall: Čar, Swierzyński: Uspavanka, Maszynski: Dve usodi, Moniuszko-Gall: Večerna pesem. Narodne pesmi: prof. Swierzyński: Zbirka pesmi, Lachmann: Pjesne guralke, Raczynski: Sjedaj več Marisko, Hawiczka: Pjesma sloska, Gall: Kerkovjak, Gall: Potkovicke dno ognja, Walick-Walewski: Serenada, Swierzyński: V gorah, — Polonez iz XVIII. stoletja, Moniuszko: Viteška pesem.

Društvene vesti.

— Klub ljubiteljev brakov ustanovni občni zbor ki je bil sklican v »Lovcu« za 27. tm. se preloži na 22. oktobra ob 20. zvečer v gostilni g. Zalaznika v Ljubljani Dunajska cesta št. 6. dr. Lovrenčič.

— Mlad. izobraževalno društvo »Enakost« v Ljubljani, otvoril 10. ali 15. oktobra svojo plesno šolo, poučevali se bodo vsi ples. Priglasil se sprejemajo in informacije se dajejo vsak petek od pol 8 do pol 9. ure zvečer gostilni pri »Lovu«, v društvenem lokalu. (zadnja soba) — Odbor.

— Čevljarska obrtna zadruga za Ljubljano in okolice vabi svoje člane na sestanek, ki se vrši v sredo 26. tm. ob 19. uri zvečer v gostilni pri g. Mraku, Rimska cesta. Dnevni red: Mezdno gibanje pomočnikov. Pridite točno in vsi. — Načelnstvo.

— Odbor ruskih beguncev v Ljubljani se najskrenejše zahvaljuje odboru Ruskega krožka g. dr. T. Jenkovi, dr. E. Groyev, vi-Jenkovi in dr. Ivanu Lovrenčiču za denarni prispevek, a istotako izreka najlepšo zahvalo g. Kovalencu in Vurbergu in majorju Bubenu za naklonjeno podporo v blagu in gotovini. Predsednik ruskega odbora Andrejevskij.

Turistika in sport.

— Zatvoritev Aljažvega doma v Vratih. Slovensko planinsko društvo naznanja svojim članom, da se zatvori dne 27. tm. Aljažev dom v Vratih.

— Tekmovanja za lahko atletsko prvenstvo Slovenije 1923. Stanje tekmovalni po prvih dveh dneh: S. K. Primorje 75 točk S. K. Jadran 28, S. K. Ilirija 20 in Lask 4 točke. Podrobno poročilo jutri.

— AVSTRIJA: MADZARSKA. Budimpešta, 24. septembra. Nogometne tekme med avstrijskim in madžarskim reprezentativnim moštvom se je uredilo okoli 30.000 ljudi. Izid v prid Madžarski 2 : 0, polčas 0 : 0.

BERLIN: DUNAJ.

— Berlin, 24. sept. Na nogometni tekmi Berlin: Dunaj je zmagal Dunaj 3 : 1 (2 : 1). Opazila se je premoč Dunaja. Gledalcev je bilo 50.000.

— Gradec, 24. septembra. Izid tekme Sturm I.: Hakoah I. je 5 : 1 (2 : 0).

— Praga, 24. septembra. Wiener Sportklub : DFC 1 : 1.

— Domače tekme: Slovan : Lask 3 : 0.

SEMINALE ZA DRŽAVNO NOGOMETNO PRVENSTVO.

— Sarajevo, 24. septembra. Včeraj je bila tukaj nogometna tekma med Jugoslavijo (Beograd) in Sankom (Sarajevo), ki se je končala 4 : 3 v korist Sanka. To je bil semifinalni za državno prvenstvo.

— Subotica, 24. septembra. Nogometna tekma Hašk : Bačka se je končala 2 : 0 v korist Haška.

HERMES V ZAGREBU.

— Zagreb, 24. septembra. Nogometna tekma Gradanski : Tipografija 14 : 1. Hermes : Grafika 3 : 1.

— Dunaj, 24. septembra. Pri nogometni tekmi Ostmark : Budimpešta Torna-klub je bil izid 2 : 1 v korist prve. — Amateuri : Herta 1 : 1 neodločeno.

Julijska krajina.

— Z Gorškega. Včeraj se je imela vršiti v Rihenbergu kulturna prireditev ali oblast jo je zaradi trenutke prepovedala. V Bovcu je včeraj pevsko društvo »Rom-bone« ponovilo Ganglovo žoligro »Sine« Zrelostni izpiti na učiteljsko se prične 26. tm. S šolskim letom 1923/24 bo imelo učiteljske sedem razredov in sicer štiri nižje in tri višje. V prvi razred se sprejemajo gojenci z dopolnjenim desetletjem.

— Izredno bogata vinska letina na Gorškem. Kakor nam poročajo iz Kojškega, se je letos trta tako obnesla, kakor že dolgo vrsto let ne. Po trti visl grozd pri grozdu, da je skoraj več sadu ko listja. Ali kmet ni vesel te bogate letine, ker ne bo mogel spraviti vina v denar, a davke bo moral vendar poravnati od naprežanega vinskega prideika. Tako gre kmetijstvo na Gorškem pod laškimi jarmom rakovo pot. Kaj bo z nami?

— Prihod poljskih gostov. V torek, dne 25. tm. dospe v Ljubljano akademski zbor iz Krakovega ter priredi še isti dan ob 8. uri zvečer koncert v velikih dvorani hotela Union. Zborovodja akademikov je eden najslavnejših živečih poljskih kompozitorov prof. krakovskega konservatorija Mihajlo Swierzyński. Kierkoli je zbor nastopil, povsod je imel zelo lepe uspehe. Sedeži za ta koncert so v predprodati v ponedeljek in torek v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

24., 25. in 26. septembra
Moč demona
v glavni vlogi Olaf Fönn
v KINO »TIVOLI«

vzgojno nalogo med ljudstvom in budila spomin na strašne dneve turških navalov na naše kraje in kilcala gledalcem, da je tudi zasedena Koroška naša slovenska zemlja.

Sokolstvo.
Južni Sokol.

Ob tej priliki tudi prvič zavijra naša staročastna zastava, koje zgodovina je zanimiva v tem, da je vlada prepovedala jugoslovanski grb, polumesec in zvezdo. Tudi to prepoved je morala vlada končno preklicati. Plačali so zastavo prostovoljno donesli članovi.

Pomemben dan za Sokola je 1. majnika 1864. Prvi izlet Pričenja ono delo, ki je imelo vsaj za prvo dobo najčastnejših uspehov.

Torej dne 1. majnika se zbere v telovadnici 68 Sokolov v društvenem kroju. Dr. Costa nagovori Sokole ter jim slovesno izroči zastavo. Odkorakajo skozi Šiško, Dravico, Suljo na Dobrovo, kjer pri maši strežejo Sokoli. Cilj izletu je Vič pri Ločni karju, kjer Sokole pričaka nešteto množica kmetijskega ljudstva pa tudi meščanstva. Govori, petje, ples in druga zabava izpolni čas do pol 9. ure ko Sokol po določenem redu odkoraka proti domu.

Dne 12. junija postavi Sokol k čitalniški veselici »Na zelenem hribu« dve vrsti članov kot reditelje.

Meseca junija prične s telovadbo na prostem. 50 do 60 telovadcev obiskuje telovadbo, ki med mnogobrojnimi obiskovalci vzbuja živahno zanimanje.

Dne 26. junija podarilo ljubljanski Slovence društveni zastavi krasen trak, ki ga gospica Hohnova izročil po lepem nagovoru. Žal, da slabo vreme pokvari nadaljno slavnost; s poletnega telovadišča morajo bežati v telovadnico. Seve tukaj telovadba ni mogla priti do svoje veljave.

Na povabilo kranjske čitalnice poleti Sokol 29. junija za ves dan v Kranji. Izlet v Lavrico 10. julija se udeležil 70 Sokolov.

Na odborovi seji 8. julija sklenejo osnovati telovadsko šolo, toda ne v društvenem temveč v Mandičevem imenu. Šola naj bo društvo v društvu pod vodstvom Mandiča, Coloreta, Koblerja, Drahslerja in B. Jentla. Važen je tudi sklep, da se za predtelovadce otvori tečaj za telovadno teorijo.

Dne 16. julija je Sokolu dana prilika, da izkaže udanost svojo načelniku dru. Costi. Sto Sokolov se udeležijo slavnostne baklade v čast načelniku dru. Costi kot ljubljanskemu županu. Nešteto množica slovenskega ljudstva, govor mladega župana, vojaška godba in izvrstno petje čitalniških pevcev — vse to povzroča pomen te svečanosti, ki je ravno za Sokola tem pomenljivejša, ker je njegov načelnik postal načelnik bele Ljubljane.

Dne 7. avgusta je popoldanski izlet (45 Sokolov) na barje k Matevžetu.

Prilikom ustanovitve čitalnice v Vipavi dne 14. in 15. avgusta izleti društvo s 70 člani v solčno Vipavsko dolino. 21. avgusta 1864. prigrasijo Kranjčani in Vipavci svoj pristop Sokolu kot zunanji člani.

Dne 18. septembra je zadnji društveni izlet v tekočem društvenem letu (40 članov) do Save in v Jezico »Urbančuk«.

Slovesno praznujejo obletnico društvenega postanka dne 2. oktobra. Zanimivi spored telovadbe obsega 1.) proste vaje vseh Sokolov (88), 2.) telovadba na drogu in bradli z dvema vrstama; 3.) vaje na konju; 4.) vaje predskolov, posebno gošta Heidenbergerja, prvega graškega telovadca; 5.) produkcija s krogliami (Tine Vidic); 6.) piramide in alegorične slike, vodi Drahsler. Pri plesu v čitalniški dvorani izročijo gu. Viktorju Heidenbergerju diplomu kot častnemu članu.

Slavnost je počastilo tudi 6 Kranjskih članov.

S 17. oktobrom pričnejo telovaditi v društveni telovadnici Mehikanci (naborniki za vojsko cesarja Maksa v Mehiki) vsak učenec plačuje po 50 kr. mesečno v društveno blaginjo.

Pričenši z 22. oktobrom imajo Sokoli vsako soboto sestanek. Na sporedu so petje, godba, deklamacije, berila o telovadbi Rimljanov in Orkov (dr. Costa), »kreposti ženske« (Drenik) »o potnih spominih« (Jos. Noll) ter gledališke igre »Župan« in »Domači prepri«. Meseca novembra gre Sokolov kvartet (Orel, Drenik, Valenta, Koblica) v Planino k ustanovitvi slavnosti tamojšnje čitalnice.

Dne 10. decembra posvetita Davorin Trstenjak in dr. Gustav Ipavec Sokolu korčnico. Društvo ju imenuje častnim članom. Tudi Miroslav Vilhar uglaši korčnico.

Na drugem rednem občnem zboru dne 29. decembra 1864. se sestane 98 članov. Iz tajnikovega poročila posnemamo da ima Sokol 174 članov (od teh so danes živeči Fran Drenik, Peter Grasselli, Rajmund Ravnihar) med njimi 19 posestnikov in gospodarjev, 70 članov pripada trgovini in obrti 67 uradnikov in doktorjev, 18 rokodelcev. Vpisalo se jih je bilo 206, odpadlo jih je torej 32. Dolga ima društvo 300 for., vzile temu šteje premoženje še 276 for. vrednosti kot čisti aktivum.

Glede društvenega kroja sprejme obč. zbor končnoveljavno čepico mesto klubuka.

Stari odbor ostane neizpremenjen, samo mesto Drahslerja postane orodjar Coloreto in mesto B. Jentla blaginjak Anton Jentl.

Za sestavo terminologije volijo zopet odsek petih članov. (dr. Costa, Drahsler, Lesar, Ravnihar, Vavru). Za trobentače se osnuje posebna šola.

Društvo pristopi k Slovenski Matiči kot ustanovni član. Imenitno praznuje drugo Silvestrovo veselico dne 31. dec. s sledečim sporedom 1.) dr. G. Ipavec »Sokolska«, 2.) Šubert »Odvijetnik« opereta;

— Zopet tihotapstvo v Šibeniku. Pri načelni stražnici v Šibeniku so prišli na slet novemu tihotapstvu. Na podstrešju hiše Makarja Skroza so našli skritih osem sodov čistega alkohola, skupaj 369 litrov. Skroza je bil odveden na carinarno sodišče in bo kaznovan na 400.000 Din.

— Izvoz našega boksa v Ameriko. V šibeniško luko je prispel ameriški parobrod »Gerty«, ki vkrcuje boksi (bavzi) za Atladelfijo.

— g. Sadna razstava v Novem mestu. Podružnica Novomestsko sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo priredi v prostorih drž. kmetijske šole na Ormu dne 29. in 30. tm. ter 1. oktobra razstavo sadja Vabilo se 1.) vsi sadjarji da pošljejo do 25. tm. vzorce sadja z navedbo množine, ki jo imajo na prodaj in 2.) vsi sadni trgovci in drugi interesi, da si razstavo ogledajo in se prepričajo kje in kako sadje se na Dolenjskem goji in kje se zamore kupiti. Razstava se otvori v soboto, dne 29. tm. ob pol 11. uri dopoldne. Razstava je združena s predavanji za praktične sadjarje in sicer predavajo: V nedeljo dne 30. tm. ob 10. uri dopoldne strokovni suplent A. Lap: Katere vrste sadja nam je na Dolenjskem gojiti. Ob 2. dopoldne: Okrajni ekonom Franjo Kofol: kako izboljšamo naše sadjarstvo. V ponedeljek, dne 1. oktobra ob 11. dopoldne: ravnatelj Škalske: Kako naj organiziramo sadno kupčijo. Vsi interesi se v vabilu k obilni udeležbi.

— g. XXV. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo: Zatec CSR, dne 19. IX. 1923. Kakor vedno, tako se je tudi sedaj po obilnem nakupovanju in visokih cenah hmelja tedna kupčija umirila. Cene za prva hmelj so nespremenjene, med tem ko so se cene za sedaj na trg pripeljani, manj lepi hmelj srednje kakovosti nekoliko znižale. Sedaj kupujejo trgovci za pivovarje, komisijonarij, nemški kupci in tuzemski in švicarski pivovarji vsak dan po več sto centov hmelja. Včeraj se je na kmetih plačevalo za prva 3200—3300, za srednje lepo blago 3000, za slabejšo blago po 2900 K za 50 kg in še prometni davek posebej. Po naši centvi je ena tretjina vsega prideika že podana. Našim pivovarjem bi priporočali, da bi si sedaj nakupili potrebno množino hmelja, ker bo mala letina kmalu razprodana — In ker se eksportiranje hmelja v inozemstvo ne bo ovrnilo. Kakor smo ravnokar iz Nürnberga izvedeli, je nemška vlada prepovedala izvoz letošnjega hmelja le neznatna množina bo smela čez mejo. To dejstvo bo prislilo nemške kupce, kateri imajo obilo inozemskih odjemalcev, da bodo krili potrebno množino na Češkem, kar bo gotovo v najkrajšem času oživelo vso kupčijo. Savez hmelj. društev.

Kultura.

— Šentjakovski gledališki oder. V soboto se je vršila na tem oderu otvoritev III. sezone. Vprizorjena je bila U. Donadlinjeva drama »Igrarica viharja«. Urednika Gustava Bojanica, ki je glavna oseba te trodeljance, je igral g. Mušič. Pokazal je resno voljo in mnogo prizadevanja, da bi bil kos svojih vlogi, kar se mu pa ni povsem posrečilo. V njegovem nastopu, kretajah, zlasti pa intonaciji je bilo preveč prisiljene napetosti težnje za efektom in nekoliko pretiranega zunanega obličja, ki ni odgovarjalo duševnim procesom sentimentalnega idealista Gdč. Petričeva kot njegova žena je vršila svojo nalogo v splošnem še precej dobro, samo malo bolj bi se morala poglabiti v zavest, da ni na odru, nego v realnem življenju. Druga urednika Petroviča je igral g. Škerli, ki mu z ozirom na skromne razmere šentjakobskega odra ni mogoče ničesar očitati. V prizoru, ko zavre ponudno hubezen Ane in noče učitli svojemu prijatelju družinskega življenja, pa je bil zelo naraven in priključen. Poznalo se mu je, da se je dobro poglubil v svojo vlogo in ni šli iz okvira, ki mu ga je začet avtor drame. G. Blažič v vlogi glavnega urednika Gmaza je bil zelo simpatičen. Iz njegovega nastopa in načina, kako zna spraviti svoje kretaje in glas v sklad z idejnim ozadijem drame, je razvidno, da je on ena najboljših igralskih moči tega odra. Gdč. Jerajeva kot mati, Vovkova kot služkinja in g. Brhita kot sluga v uredništvu so igrali z najboljšo voljo, toda brez pravega igralskega instinkta. Avtomatično sekundirali Sepetalcu, ki se je zlasti poznalo pri Gdč. Vovkovi, je dišalo preveč po diletantizmu. Splošno pa je prireditelj moralno in gmetno dobro uspeal in če upoštevamo razmere in ovire, s katerimi se mora boriti uprava šentjakobskega odra, ki pa ima glede na to že 90 predstav za seboj, moramo priznati, da vrši svoje prosvetno delo častno in z uspehom. Občinstvo je bilo tudi to pot zadovoljno in ni štedilo s pohvalo.

— Marko Bajuk, Miklova Zala. Ljudski oder št. 3. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. 40 strani. Cena Din 22. Sketova poljudna povest »Miklova Zala« ki je bila ena najbolj priljubljenih publikacij Družbe sv. Mohorja, je doživela že tri dramatizacije. Za Spicarijem se jo je lotil Danilov, Cerar, a šele Bajukova prireditelj je šla v tisk. Igra je prav priprava za Ljudske odre po deželi, ker je pristna ljudska igra, in ki tudi tehnično ni preveč težka. Morda bi bilo dobro, ako bi prireditelj dodal nekaj režijskih opazk, ker ne vem, ako bo znal vsak priprost podeželski režiser prvo sliko petega dejanja brez nadaljnjega uprizoritvi. Sloj je jednat, pripovedovanje omejeno na minimum, nepotrebne epizode so izpuščene, dolgosti dialoga nikjer ne opaziš, govorica je naravna, dejanje napeto. Plemenita tendenca zakonske zvestobe je jasno in krepko, a vendar ne vsiljuje povdarjana. Osemnajst možkih vlog in tri ženske ni preveč za naše razmere. Oderske slike so zanimive, konci dejanj efektivni. Mestoma bi se dala uplesti še kaka pesmica, kar bo igro le povišilo. Igra bo našla svojo pot preko vseh ljudskih odrov in bo izpolnila svojo

— Iz gozdarske in rudarske službe. Imenovani so: za računsko nadzvetnika v sarajevskem rudarskem odseku Engelbert Koblisek, za ravnatelja pomožnih uradov Leopold Veber, za računsko oficijala pa Ivan Koler, oha v Sarajevu; za rudarskega kancelista v Vrežu Emil Horak, za računskega svetnika v Ljubli Leo Cimerman, za računskega oficijala pri rudarski upravi v Brezi Josip Stuhli, za upravnika rudarske uprave v Velenju Josip Močnik, za rudarskega ravnatelja v Maslovah Ferd. Mihalik. Vpokojena sta sanitetni svetnik pri rudarski upravi v Reki dr. Josip Foglar in rudarski upravitelj v Maslovah Gregor Urbaja.

— Akademije v opernem gledališču ob 60-letnici ljubljanskega Sokola. — Kakor treba sokolskemu društvu, proslavi Ljubljanski Sokol svojo 60-letnico pred vsem s tem, da pokaže uspehe svojega dela v zadnjem desetletnem razdobju svojega obstanka. Na dveh akademijah, v soboto zvečer dne 29. in v nedeljo dne 30. sept. popoldne pokaže razvoj svojega dela v zadnjem desetletju. Spored se deli na zgodovinski del, ki pokaže najtežje in najslabše točke, s katerimi je nastopal v zadnjih 10 letih, in ki so vedno žele pri občinstvu navdušeno odobravanje. V drugem delu pa pokaže tudi svoje najnovejše napredek od zadnje javne telovadbe julija meseca. Na sporedu sta dve novi telovadni skladbi br. dr. V. Murnika, od katerih zlasti »U boj!«, bojni ples po Zajčevi skladbi, po svoji tehniki, izredni težkosti in množini novih gibov in kompliciranih skupin nadkriljuje vse, kar je doslej pokazal Ljubljanski Sokol. Prepričani smo, da Ljubljana, ki je vedno znala ceniti svoje najstarejše sokolsko društvo, z obilnim posetom obeh akademij pokaže tudi ob tako pomembni priliki, kakor je 60letnica tega najstarejšega sokolskega društva na slovenskem jugu svoje simpatije zaslužnemu društvu.

— Mariborske vesti. — Pogreb dr. Vladimira Serneca. Sobota je bila za narodno občinstvo Maribora in okolice pa tudi drugih krajev Slovenije dan globoke žalosti in bridke zavesti, da se poslavljamo od zemskih ostankov moža, ki je vse svoje življenje posvetil neumornemu delu za blagor svojega naroda. Maribor je položil svojega zaslužnega meščana na mrtvaški oder z bolesto v srcu, ovil ga je z venc, cvetjem in travki, sam pa si je nadel žalna oblačila — črne zastave, ki so pričale, kako drag mu je bil pokojni dr. Serbec v življenju in kako težak udarec je zadela mesto z njegovo smrtjo. V soboto ob 4. popoldne se je vršil svečani pogreb nepozabnega pokojnika iz Narodnega doma, kamor so do zadnjega hipa prihajale nepregledne množice Mariborčanov, da se poslovijo od svojega ljubljanskega somesčana. Domače in zunanje občinstvo je napolnilo ulice in trge, pred Narodnim domom pa se je razvrstilo mariborsko in celjsko Sokolstvo z mnogimi odposlanci drugih sokolskih društev. JSS je odposlal brata Kajzelja in Turka, da se poslovita od dolgoletnega vestnega in izredno marljivega staroste mariborskega Sokola. Po končanih cerkvenih opravilih je imel dr. Rožina pred krsto gniljiv poslovični nagovor, v katerem je v imenu domačega Sokola naglašal neveljavne zasluge pokojnega in bridko izgubo, ki je zadela narodno delo v Mariboru z njegovo prerano smrtjo. Za njim sta govorila dr. Boštjančič in podžupan g. Družovčič, ki se je poslovil od pokojnega kot ožja najboljših delavcev v občinskem svetu. Med navzočim Sokolstvom in občinstvom je bil marsikdo, ki je sprejel to slovo s solzami v očeh. Nato je pevski zbor Glasbene Matice in Drave zapel žalostnko »Vigred« in žalni sprevod se je začel pomikati po mariborskih ulicah na staro mestno pokopališče. Udeležba pri pogrebu dr. Serneca, ki je bila takšna obilna, da Maribor že davno ne pomeni takšnega sprevoda, je jasno pričala, kako priljubljen je bil pokojnik in kako dragi so Mariborčanom in zunanjim zastopnikom zemski ostanki, ki jih spremljajo k večnemu počitku. Pogreba se je udeležil jezdnji odsek Sokola, članstvo in naraščaj, gojenci podoficirske šole, mestna Orjuna, vse mariborske šole, odvetniška zbornica z dr. Zerkovnikom na čelu, minister n. r. dr. Kukovec, namestnik velikega župana dr. Pfeifer zastopstvo JDS, številne korporacije, narodna društva in zastopstva posamičnih uradov na čelu z deputacijo mestne občine. Krsto je spremljala častna straža Sokola, sledil ji je voz z venci in šopki in pokojni-kovi srodniki in ožji znanci. Vojaska in godba »Drave« sta spremljali sprevod z gniljivimi žalostinkami. Ob odprtem grobu so se poslovili od pokojnega dr. Pivkovič v imenu mariborske sek. župe, dr. Kukovec v imenu JDS in g. Rehara v imenu Orjune. Pevski zbor je zapel »Blagor mu, ki se spočije«, ozlasile so se lopate, na krsto so padle prve grude sveže zemlje, s povešenimi glavami in bridkostjo v srcih so navzoči zrl, kako je sprejela zemlja telo vzornega in požrtvovalnega delavca na polju za narodni blagor. Težko slovo je lajkala zavest, da bo duh dr. Serneca živel med nami vedno, dokler bo slovenski narod ljubil svojo domovino tako, kakor jo je ljubil on. Po pogrebu je imelo župno starešinstvo žalno sejo, na kateri so se govorili pred številnim občinstvom ponovno spominjali plovdivnega življenja in delovanja moža, ki spi spanje pod orumenelim drevjem mariborskega pokopališča. Naj mu bo lahka rodna gruda! Večna slava spominu dr. Serneca!

— Poštni paketi za Rusijo. Spremljamo k poštnim paketom za Rusijo je priložiti 4 carinske napovedi, da ne nastanejo razne neprilike pri carinjenju, katere povzročajo zakasnitve v odpravi in dostavi teh pošiljk.

— Iz poštne službe. Imenovan: so: za poštarijo 5 razreda v Ljubljani Marija Porenta, za poštarijo 5 razreda v Ljubljani Ivan Rus, za poštarijo 6 razreda v Ljubljani Angela Aljezt, za nekvalificirano poštarijo v Boštanju Marija Radežič, za kontraktualno poštarijo v Bakarcu Irena Franko. Vpokojeni so poštari 5 razreda v Ljubljani Milan Detela, poštari 3. razreda na Sušaku Milan First, poštari 5 razreda v Zagrebu Milka Volfova in poštari 5 razreda v Sarajevu Adolf Sadar.

— Tvrdka P. Hochenegger in drugovise je razšla; Ista je imela tvornico pohištva in stavbeno mizarstvo v najemu od »Mariborske lesne industrije«. Sedaj je lastnik zadnje imenovanega podjetja g. Alojz Domelci, prevzel vse v lastno rezijsko, ter bo vse skupaj vodil pod imenom »Mariborska lesna industrija«. Podjetje je prenovljeno in urejeno, ter razpolaga s prvotnimi delavskimi močmi, tako, da je v stanju izvrševati vsa v stroko spadajoča dela.

— Nova šola za poljedelstvo. Poljedeljsko ministrstvo je na prošnjo pokrajinske vlade za Dalmacijo odobrilo kredit 500.000 Din za ustanovitev poljedeljske šole v Blatu.

— Davčni urad za mesto Ljubljana opozarja ljubljanske davkoplačevalce, da v izogib izvršbe takoj vplačajo v plačilo dosele davke, sicer se računajo od opominanega zneska poleg 6% zamudnih obresti 4% opominjalni oziroma nadaljni 4% ružični stroški.

— Vlada za pesnika Šantiča. Vlada je dala bolnemu pesniku Šantiču 10.000 Din podpore, narodna skupščina pa 2.000 Din. Poleg tega se vrši zdravljenje pesnika na državne stroške.

— Vlada za »Jadransko Stražo«. Uprava »Jadranske straže« v Splitu je prejela 20.000 Din od kabineta predsednika ministrskega sveta.

— Borba med orožniki in zločinci. V bližini železniške postaje Vikoč v Bosni, so 19. tm. naleteči orožniki na tolpo 7 oboroženih ljudi, ki so nameravali napasti vlak. Razvil se je srčiti boj, vendar se je roparjem posrečilo, da so pobegnili v gozd, ki so ga orožniki popolnoma obkolili.

— Smrtina kosa. Umrli je v soboto v Ptuju ga. Mica Jelenec v 75 letu starosti. Pogreb se je vršil danes na ondno pokopališče. Blag ji spomin!

— Arheološke izkopnine v bližini Splita. Delavci kl v Trščenici pri Splitu preurejajo zemljo za novo pokopališče, so našli v nekem vodnjaku krasen kip boginje Cibe.

— Izropana cerkev. V vasi Perlj v Istri so neznani storilci vlomili v pravoslavno cerkev in odnesli vse cerkvene vrednosti. Škoda znaša nad 300.000 lir.

— Drzen roparski napad. V bližini Pančeva je neka oborožena tolpa ponoči vdrla v vas Višnjico. Zbudili so župana in zahtevali od njega, da jim pomaga naložiti obično blagajno na voz, ki so ga pripeljali s seboj. V blagajni se je nahajalo 358 tisoč dinarjev. Ustreljeno prebivalstvo je šele jutraj orožnikom javilo drzen rop. Vse zasledovanje je ostalo brez uspeha.

— Velika eksplozija smodnika v Sarajevu. Dne 20. tm. ob 3. jutraj je prebivalstvo misleč, da je potres, je v prvem hipu v nočni toaleti zbežalo na cesto. Kasneje se je ugotovilo, da je eksplozija smodnika v trdnjavi Zlatište. Komisija je ugotovila, da se je smodnik vnel radi avtomatičnega razkrojanja brez vsakega zunanega stika. Materijalna škoda je velika.

— Celjske vesti. Prosva 15letnice septemberskih dogodkov. V soboto zvečer se je v veliki dvorani Narodnega doma vršila od kluba naprednih slovenskih akademikov v Celju prirejena prosva 15letnice septemberskih dogodkov. Zbralo se je veliko število celjskih Slovencev na večer, katerega oficijelni del je otvoril predsednik kluba gosp. Ervin Mejak. V lepem narodnem govoru se je spominjal septemberskih žrtve, ki so padle v sled podvignosti avstrijske soldateske v Ljubljani. Govoril so za njim še drugi govorniki med njimi tudi predsednik »Gospo-svetskega zborna« dr. Oblak iz Ljubljane, ki se je spominjal zaslužnih naših rojakov na Koroskem in v Primorju. Za govornik je sledila deklamacija, dalje skupine katere so proizvajali Sokoli in Sokolice, zatem pa sta sledili dve krasni Benčankovi alegoriji, kateri sta občinstvu poleg drugih točk najbolj ugajali. Poslala se je z večera tudi udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru. Ves večer je potekel svečano in navdušeno in je bil sličen onim nekdanjim večerom, katere so celjski Slovenci preživljali v časih suženjstva pod streho celjskega Narodnega doma. — »Charle-jeva tetka« se vzprijel jutri ob 20. uri zvečer v mestnem gledališču za abonement B. — Otok z gorel. V Sorbi pri Celju je v odnosnosti matere prišla 2 in pol letna hčerka delavca Germa prebliku štedilnika. Vnela se ji je obleka. Na klic

otroka je prihitela mati, katere pa otroka ni mogla več rešiti. Otroci je dobil hude opekline, vsled katerih je kmalu umrl.

— K razpisu tobačnih zalog. Iz založniških krogov nam pišejo: Marsikak založnik, ki je koncem leta 1921. z veseljem podpisal zakupno pogodbo, računajoč pri tedanjih razmerah na skromen zaslužek, je brdsko razočaran in komaj pričakuje konec zakupne dobe. Res da se je, s podražanjem tobačnih izdelkov dvignili denarni promet, ali istočasno so se malone v kvadratičnem razmerju z dohodki sopnivali vsi stroški. Le mimogrede budi omenjeno, da so se vozilne, plače, mezde, najemščine, pristojbine itd. 3—5 krat povisale. Najhujše težkoče povzročajo pa tobačnim založnikom, povse vezanim na kredit, spričo pomanjkanja gotovine in denarna draginje potrebna obratna glavica. Uprava državnih monopolov v Beogradu zahteva brez-pogojno predplačilo tobačnih dobav in je nepristopna še tako utemeljeni plačilni olajšavi, dasi ima v pretiranu visokih kavcih (Ljubljana 500.000 Din, Maribor 200.000 Din itd.) ki neplodno leže v državni blagajni, dovolj jamstva, da vsaj delno olajšajo njih zalog denarni zavodi. Da se pri sedanjih plačilih in tako imajo danes večinoma, namesto založnikov, pravi dohodek iz tobačnih nestalnih razmerah, osobito pri nedoglednem naraščanju draginje in pomanjkanju gotovine, kalkulacija s fiksnim provizijo za 2 leti naprej nemogoča, bo lahko priznal vsakdo. Veliko vprašanje je, če je razpis tobačnih zalog v tako neugodnem trenutku državi v prid in če bi ne bila zanj koristnejša drugačna rešitev. — Uslovi so nekoliko izpolnjeni. Kavcije so znižane od 5% na 1% od prometa, knjigovodstvo se približuje modernim načelom, odpravljeni so protislovje § 20 itd. Nasprotno § 13, tičoč se tobačnih naročil, ne vpoštevajo naših razmer in še manj § 22, s katerim se povzročajo zalogi, ki ostanejo last založnikov, za 100—150%. Trafikantska provizija se zniža od 6% na 5%. Licitanti bodo s tem zmanjšanjem dohodkov računali, prizadeali so pa trafikanti, ki izgube eno šestino že zdaj skromnega zaslužka. Ali se je morala vzeti ta drobnica najbednejšim izmed bednih, da se vzpostavi ravnotežje v drž. gospodarstvu? Dvomimo!

— Onim, ki hočejo v Ameriko. Izseljenjski komisariat v Zagrebu opozarja ponovno vse one, ki se hočejo izseliti v Zedinjene države severnoameriške, pa ne dbe dovoljenja za prihod v te države zaradi omejenega števila izseljenjskega kontingenta, naj se nikar ne skušajo vhitati v Severno Ameriko preko drugih držav n. pr. Mehiko ali Kubo, ker je to zelo nevarno. Tako je pred nekaj meseci odšla skupina Hrvatov v Mehiko in skušala po ovinkih priti v Zedinjene države. Razen tega, da so morali odšteti težke novce posredovalcem, ki so jih hoteli spraviti čez mejo, so jih zajeli roparji in jim vse odvzeli, protivili jim s smrtjo. Po dolgih odsejajah so prišli vednar čez mejo, toda brez denarja. Obrniti so se morali na naš generalni konzulat, oziroma na našega generalnega izseljenjskega komisarja, da jim je pomagal za prvo silo. Ta skupina izseljenikov pripoveduje, da tudi v Mehiki ni dobili dela in da so strahovito stradali in da niso bili varni življenja. Posebno se opozarjajo izselenci, naj nikar ne nasedajo raznim agentom, ki jim obljubljajo, da jih bodo proti visokim nagradam spravili v Zedinjene države skrivoma in protizakonito, ker gre navadno za goljufije. Zato naj jih takoj prijavijo najbližjemu oblastvu, jih bo izročilo pravni kazni.

— Krivična naredba. Iz železničarskih krogov nam pišejo: Pri vseh uradniških kategorijah so po novi pragmatiki omejili oz. skrajšali službeno dobo od 40 na 35 let, pri nekaterih celo na 30 let, a pri železničarjih hočejo pri vseh onih, ki niso neposredno ves čas svojega službovanja pri prometni službi, obdržati polnih 35 let službe! Ne glede na to, da so organi v centralni službi malone 80 % poprej bili pri prometni oz. izvršilni službi, morajo ti starejši, izkušeni uradniki po tej glasom novini iz Beograda iz ministrstva saobračaja dobiti poročilo službi celih 35 let, da bi dobili polno pokojnino, s katero bi zamogli na stara leta za silo živeti. Prav tako pa doseže prometni uslužbenec polno službeno dobo že s 25 leti službovanja in seveda tudi celoten penzijo! Kakšna nesmisel! Vzemimo n. pr. višjega, starega uradnika, načelnika oddelka, s odgovorno službo, ki je bil morda 20 let na progi v izvršilni službi; ta mož bi moral služiti polnih 35 let, a prožni čuvaj, ki ima kolikor toliko mirno življenje, bi pa dobil že po 25 letih polno pokojnino! Kdo bo še šel v centralno službo, ako ve, da bo moral celih 10 let več garati, kakor oni v izvršilni službi? Privoščimo sicer, da dobi izvršilni uslužbenec — kakor imajo dosedaj vsako leto šteto za poldrugo, — svojo celotno pokojnino s 25 leti službe, a za centralno zahtevamo tudi nekaj pravičnosti — 30 let službe za polno dobo. Saj ima malone vsak uslužbenec v centrali precej izvršilnih let prejšnje službe na progi; a to

se mu mora šteti prav tako vsako leto za poldrugo leto službe, ne pa kar preko tega iti na dnevni red. Kdo vendar daje nasvete g. ministru saobračaja, da izdaja take krivične odredbe? En mesec penzionirajo starejše, izkušene uradnike, strokovnjake, ki bi se lahko služili, drugi mesec pa fabricirajo zopet kakšen prav narejen zakon poln krivice za uslužbence in le v škodo službi in državi. Kdaj bo tega konec?

— Nadleža potnih viz. Pišejo nam: Čuje se, da se pripravljajo mednarodna konferenca v svrhu odprave potnih viz, kar moramo pozdravljati. Da navedemo primer, kako umestno bi bilo, viza v sedanjih obliki odpraviti: Moja žena je prešla pred kratkim iz svoje domovine na Moravskem poročilo o težkem slučaju bolezni pri starši s pozivom, da naj takoj pride domov. Poročilo je prešla predpoldne. Pri policijskem uradu ji niso mogli pomega lista podaljšati (ne izstaviti) takoj, da bi čimprej lahko odpotovala. Na ta način je bil prvi dan za odhod izgubljen, zakaj na češkoslovaškem konzulatu so sicer popoldne uradovali, toda ne v potnih zadevah. Nemškoavstrijski vizum pa se dobi še-le po češkoslovaškem. Pa naj kdo poskuša dobiti dva viza tekom enega dopoldnevala? Je vse eno, če se se tako mudi. Minilo je tako tudi drugo dopoldne, ker brez potnega viza ti — kajpada nevarnemu državnemu namestniku — ne smeš dati tujke valute. Skratka: 48 ur po prejemu mignega sporočila je moja žena lahko odpotovala na Moravsko po srečnem premaganju vseh ne-potrebnih zaprek. Ali se hoče na ta način zabraniti prekoračenje mej kakim nevarnejšem? Oni potujejo pa s ponarejenimi potnimi listi ali pa brez njih. Drugi — izvršni ljudje — zopet imajo trajne pome liste in tujke valute poljubno na razpolago. Imenovana nadleža je namenjena menda le onim, ki potujejo po enkrat toda takrat primorani, če sploh še na ta način lahko potujejo. K vsemu pa še pridejo tiste ne ravno prijazne pristojbine.

— Ne v Argentini! Izseljenjski komisariat v Zagrebu objavlja: Polmesecnik »Jadrana«, ki izhaja v Buenos Airesu v Južni Ameriki, prinaša v svoji številki od 16. julija t. l. članek pod naslovom: »Kot slepe muhe«, v katerem veli, da so se začeli naši ljudje pod vplivom neke propagande izseljevati v vedno večjih množinah v republiko Argentino. Večina nima zagotovljenega zaslužka, je brez vsakega priporočila in brez sredstev, in ko pridejo semkaj, so v veliki stiski. Članek pravi nadalje, da ni res, da bi se v Argentini lahko našlo delo. Posebno težko ga dobe oni, ki ne govorijo španski. Zaradi tega se opozarjajo naši izselenci, ki nameravajo iti v Argentino, da ne potujejo tja, dokler si niso zagotovili dela.

— Ankrstov fond za dom ubogih. »Straža« je prinesla neupravičen napad na mariborskega odvetnika g. dr. Tomšiča v neki stanovalniški zadevi. V odgovor na ta neupravičen napad je g. dr. Tomšič podaril v Ankrstov fond, namenjen pomožni stanovalniški akciji za zgradbo doma ubogih znesek 250 Din. Tako se je Ankrstov fond v ta namen pomnožil na 697 Din. Zeleni bi bilo, da bi ta vzgled v silnih slučajih našel mnogo posnemalcev!

— Bratska pomoč. V Nevesinju se je smrtno onesrečil priden sokolski delavec brat Bunoca, ki je zapustil svojo rodbino v veliki bedi. Na poziv starešinstva je prišlo Sokolstvo ubogi rodbini na pomoč ter ji nabralo kot prvo pomoč znesek 17.521 Din.

OBSODBA ATENTATORJA NA MIN. PRESEDNIKA PAŠIČA.

V soboto dopoldne ob 9. se je pričela v Beogradu razprava proti atentatorju na ministrskega predsednika g. Pašiča, Milutinu Rajiču. Od Rajičeve obitelji je bil navzoč samo njegov brat. Rajič je stopil mirno v dvorano, oziraje se na vse strani. Vedel se je dostojno in simpatično. Obtožen je bil atentata na Pašiča in sicer na podlagi čl. 1, točke 7. v zvezi z drugim členom zakona o zaščiti države. Nadalje je bil obtožen na podlagi čl. 85 in v zvezi s čl. 41. kaz. zakona glede poskušanja uboja orožniškega narednika Jovana Lazarevića in težkih poškodb proti policijskemu agentu Milanu Grujiću. Privatni obtožitelj je bil zastopan po advokatih Boži Markovću in Velji Popoviću. Po prečitani obtožbi, zdravniškega pregleda in nekaterih formalnostih, je sodišče stavilo na obtoženca vprašanje: Ali ste izvršili to delo? Rajič: Da, sem!

Nato je obtoženca obširno pripovedoval o svojem činu. Izjavil je, da se je definitivno odločil, da strelja dne 27. junija na min. preds. V trenutku, ko je streljal na g. Pašiča, se ga je polastilo neko posebno razpoloženje, nato se je obotavljal, Pašiča ni hotel ubiti, tem-

več je streljal samo zato šestkrat, ker je hotel dati duška svojemu ogorčenju proti min. predsedniku. S politiko se je bavil šele v zadnjem času. Čital je v listih govore g. Pašiča v skupščini in videl je, da se zapostavljajo naši nacionalni interesi radi partizanstva. Razburila ga je tudi Pašičeva politika proti Radiku. Zdelo se mu je, da bi bilo najbolje za državo da pride do koalicijske vlade in ker do tega ni prišlo, je smatral za krivca g. Pašiča ter sklenil, da izvrši nanj atentat. Svoj čin je izvršil tudi vsled bede v kateri se je nahajal, ker mu je bila odbita prošnja za državno službo. Glede ostalih dveh obtoženih dejanj se ne čuti krivega.

Po zaslišanju raznih prič in govornih državnega pravnika ter zagovornika je predsednik ob 18. razglasil sodbo, s katero je bil Rajič obsojen na podlagi zakona o zaščiti države na 20 let ječe. Za ostali dve obtožbi je bil rešen vsake krivde.

— Lya Mark! Kino Matice! Lya Mark! Danes in do srede predvaja Kino Matica ekskluziven film »Doživljaj nepoznane pesalke« s Lya Marko, priljubljeno filmski divo in najpopularnejšim umetnikom Ernestom Hofmannom v glavni vlogi. — Pozor na »Podze« no Ameriko! — klasičen film z Anita Berber in epikalno delo »Tarzanov sin« v petih delih.

Poizvedbe.

— Našla se je v soboto dopoldne na trgu usnjata torbica z nekaj denarja in ključem. Dobi se v Trnovski ulici št. 1.

— Našla so je večeraj pompadura z manjšo svoto denarja. Dobi se pri Frano Volčiču, Gajeva ulica 2.

Solstvo.

— Vpisovanje v Gremialno trgovsko šolo se vrši: v četrtek 27. in petek 28. t. m. vsak dan od 8. do 12. ter 2. do 5. ure popoldne v Gremialni pisarni, Gradišče 17/I. Zglašiti se morajo v navedenem času vsi novostopivši vajenci in vajenke v Gremialni pisarni, kjer se dobe tudi potrebne tiskovine. V ponedeljek dne 1. oktobra t. l. ob 2. uri popoldne se zbore vsi vajenci in vajenke, tako novostopivši, kakor tudi oni, ki so že šolo obiskovali. V I. mestni deželi ljudski šoli na Ledini, kjer se bodo razdelili na posamezne oddelke. Učne gospodarje prosim, da se točno drže zgoraj navedenega časa, da se bo moglo izvršiti vpisovanje brez zaprek. — Načelnik: Fran Stupica I. r.

Izpred sodišča.

— Italijanski slepar in fašist pred poroto. Opetovano je že svarilo časopisje naše trgovce pred brezvestnimi Italijanskimi špekulantmi, ki izrabljajo našo lahkomi-selnost v svoje umazane namene. Da si pa naši trgovski krogi tega svarila niso vzeli preveč k srcu, dokazuje slučaj s katerim se je bavila mariborska porota in ki dobro osvetljuje način, kako da »delajo« razni Italijanski izvozničarji. V jeseni leta 1921. se je pojavil pri raznih trgovcih obtoženec 30 letni Quirino Pelliccetti ter se predstavil kot solastnik velike trdnje Mazzaferro in Pelliccetti v Milanu. Pravil je, da ima jako obsežno trgovino, lastno hišo, avto in še več takih stvari. Nastopal je s spremet-vom ter kazal svojo bogato s čeki in tujimi valutami opremljeno denarnico. Njegov nastop je bil vedno siguran in podprt z raznimi priporočilnimi listi, tako, da noben njegovih žrtve ni niti najmanj dvomil o solidnosti njegovega podjetja. Tako je pridobil »zvezce« v cel Sloveniji in deloma tudi v Hrvatski. Kupoval je v velikih množinah krompir in sadje ter plačeval precej nad dnevno ceno. Trgovina je šla nekaj časa redno, ter v zadovoljstvo vseh. Ko pa si je obtoženec pridobil zaupanje, je to zaupnost izrabil ter hipoma ustavil plačila. Kljub vsem prizadevanjem oškodovanih, ni bilo mogoče doigo časa najti bivališča obtoženca. On je bil danes v Maršnici, jutri v Nici, Genovi, Trstu, Ljubljani itd. a stalnega bivališča ni imel. Končno se je pa vendar le posrečilo, ga aretirati v Gradcu, kjer pa bi bil skoro zopet izpuščen, ker je trdil, da ga zasleduje naša oblast radi tega ker je ital. fašist, ki je bilo seveda grda laž. Pred poroto svojega dejanja ni prav nič obžaloval ter se je zagovarjal s tem, da svojih obveznosti ni mogel izpolniti raditega, ker se je zadnja pošiljatev krompirja vsa pokvarila, ter je imel vsled tega ogromno škodo. Značilno je tudi dejstvo, da obtoženec niti ne ve, koliko dolguje posamnikom in koliko ima še na dobrem. Prav nič se ne čuti krivega, da je s svojim brezvestnim ravnanjem ugonobil več precej cvetočih trgovskih podjetij. Oškodovani so za ogromne svote med drugimi g. Serec iz Maribora, g. Zupančič iz Bjelovara, Zadruga zveza v Ljubljani itd. Največjo izgubo pa trpi staroznana ter vsakozki solidna trgovska hiša P. v M., ki je

oškodovana za čez milijon kron. Vprašanje glede goljufije so porotniki z 8 proti 4 glasovom potrdili, nakar je bil obtoženec obsojen na 2 leti težke ječe, katero je tudi takoj nastopil.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.
Dne 24. septembra Sprejeto ob 13.
Balsse preteklega tedna se je na današnji borzi še bolj poostрила ter so tečaj obično popustili. Na predborzi je bila tendenca jako slaba, na borzi pa se je še nadalje poslabšala. Narodna banka ni imela povišanja za intervencijo, ker je bila blaga nad vporabo. Tudi po borzi je bilo še vedno dosti blaga. Povod tej balsse je uvrstitev dinarja v Curihu na 6.175 (preko Dunaja je bil javljen celo 6.20 do 6.30) in pa bližajoči se ultimo. — Tudi na efektivnem tržišču je bil precej živahen promet. Zelo so poskočile Slavonija. Eksploatacija, Sečerana in pa Guttman delnice, ki so se radi njihove čvrste tendence na dunajski borzi zelo iskale.

Ob zaključku borze so notirali:
INOZEMSKJE BORZE.
— Curih, 24. sept. (Izv.) Današnja Predborza: Beograd 6.175, Berlin 0.00033, Amsterdam 221.—, Newyork 561.50, London 25.57, Pariz 33.65, Milan 25.35, Praga 16.875, Budimpešta 0.0325, Bukarešta 2.60, Sofija 5.32, Varšava 0.0018, Dunaj 0.0079, avst. žig. krone 0.00795.

— Trst, 24. sept. Predborza. 24.24—24.52 Berlin 0.00010—0.000220, Dunaj 0.0315 — 0.0317, Praga 66.50—67, Pariz 132.40 do 132.70, London 100.60—100.80, Newyork 22.15 —22.25, Curih 392—395.

Devize: Curih 16.10—16.20, Pariz 4.35—4.40, London 410—414, Berlin 0.00070—0.000150, Dunaj 0.126—0.129, Praga 2.69—2.74, Trst 4.08—4.12, Newyork 89.5—90.5, Budimpešta 0.50—0.53.

Valute: dolar 88—89, lira 4.02—4.04. Efekt: 7% invest. drž. pos. od 1. 1921 70—73, Ljublj. kred. banka 222.7/8, Prva hrv. št. Zagreb 1155—1175, Slavonska banka Zagreb 109—110, Hrv. slav. zem. banka Zagreb 148—150, Hrv. esk. banka Zagreb 179—181, Jugosl. banka Zagreb 160—160.50, Trbov. premog. društvo 1050, Slavonija 275—280, Eksploatacija 250 —267.50, Guttman 2100—2175, Sečerana 2700—2760, Nar. šum. ind. 142.50.

VREMENSKA NAPOVED.
— Dunaj, 23. sept. (uradna vremenska napoved) Večinoma vedro, toda negotovo in v splošnem zelo izpremenljivo toplo vreme.

Spominjajte se „Družbe sv. Cirila in Metoda“!

KOT NASLADA IN KOT HRANA JE NAJ BOLJŠA COKOLADA »SANA«

— Poskusite specialna vina v steklenicah trdnice GJURO VALJAK, Gradska klet v Mariboru. Dobijo se po vseh hotelih, kavarhah in restavracijah širom naše domovine.

— Večerni čini tečaj za slovensko stenografijo otvori 5. oktobra na drž. trgovski šoli v Ljubljani nadprijavitelj Rudolf Binter, bivši učitelj stenografije na tukajšnji trgovski šoli. Prijave in informacije do 4. oktobra: Hrenova ulica 13/I. od 3—5. popoldne.

Harry Piel
Jezdec brez glave
pride v
KINO TIVOLI

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

KOLESA
NAJBOLJŠA NUDI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA 17. KRED. BNO

Halo! TELEFON

Kdo bi ga odstopil proti primerni nagradi? Ponudbe pod šifro »Telefon 48/10193 na upravo Slov. Naroda.

Trgovsko podjetje z lokalom

v sredini Ljubljane se ugodno proda oziroma da tudi v najem. — Ponudbe pod »Dobičkanosno« na Aloma Company, Ljubljana.

Perfektna kuharica

je potrebna za jako ugledno rodbino v Osijeku. Nastop takoj. Obširne ponudbe naj se pošljejo na Publitas d. d., Osijek, Lončarska 7, pod št. »460«.

Iščemo kapitala 200.000 dinarjev

za razširjenje dobro vpeljanega trgovskega podjetja v večjem mestu Slovenije. V poštev pridejo trgovci ali mesarji, ki bi aktivno sodelovali ali nestrokovnjaki s soudeležbo oziroma proti dobrim obrestim. Podjetje je dobičkanosno in brez rizika. Ponudbe na poštni predal 5. Celje.

Karo Hamann.

pralnica in likalnica, LJUBLJANA,

MESTNI TRG 8 (na dvorišču) SPREJEMA:

MOSKO DAMSKO DOMACE
ZASTORE BLUZE OBLEKE
HOTELSKO PERILO
I. t. d.

MARIJA

ŽIDOVSKA ULICA štev. 8.

MODNI SALON

DAMSKIH KLOBUKOV

NAJVEČJA IZBIRA

GÖTZL

ŽIDOVSKA ULICA štev. 7.

Matilda Jelenec roj. Planinec, nadučiteljeva vdova, javlja v svojem imenu in v imenu svojih otrok žalostno vest, da je njena iskreno ljubljena svakinja oziroma teta

Micka Jelenec

v soboto, dne 22. septembra t. l. v 75. letu svoje dobe po dolgi in mučni bolezni mirno in Bogu vdano umrla.

Pogreb drage pokojnice se vrši dne 24. t. m. v Ptuj. Priporočamo jo vsem, ki so jo poznali, v prijazni spomin.

V Ljubljani, dne 22. septembra 1923.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega nad vse ljubljenega

LOJZETA

izrekamo vsem našo najsrčnejšo zahvalo.

Ljubljana - Rožna dolina, 24. septembra 1923.

Marija Grilo, soproga, Helena Grilo, mati, in rodbina Viktor Jeločnikova.

Zavarovalni akviziterji

Imajo priliko za stalen dober zaslužek. Ponudbe pod šifro „AKVIZITER P VII-B-97“ na INTERREKLAM D. D., Palmatičeva ul. br. 18, Zagreb.

Dr. Ivan Hubad

zobozdravnik in okrožni zdravnik v Skofji Loki zopet ordinira od 28. septembra dalje

Objava.

Vljudo javljamo, da smo prevzeli po tvrdki P. Hochegger I. drugovi, ki se je razšla, „Tovarno pohištva in stavbeno mizarstvo“ Maribor, Koroška cesta 46 v lastno režijo ter jo bomo vodili pod firmo: „Mariborska lesna industrija.“

Prevzemamo vsa v to stroko spadajoča dela, zagotavljajoč v vsakem oziru najcenejše in najvestnejše postrežbe, kar nam bo lahko mogoče, ker razpolagamo s prvotnimi močmi.

Priporočamo se

Mariborska lesna industrija

Parna žaga, tvornica lesnih izdelkov, stavbeno pohištvo.

Tel. int. 160. Brzjav: Agil.

Telefon 436

TOVARNA KANDITOV

Fr. Rozman

MARIBOR, Aleksandrova cesta štev. 57

priporoča vse vrste kanditov (bonbonov) po najnižjih tovarniških cenah.

Zahtevajte cenik! Zahtevajte cenik!

Kupijo se

stara, tudi pokvarjena dvokolesa motorji, šivalni, pisalni in razni stroji.

F. Batjel LJUBLJANA, Karlovska cesta 4

Klavirska delavnica

R. WARBINEK Ljubljana

Blitarjeva ulica 5.

Popravljam in uglašujem klavirje in harmonije strokovno in ceno.

I. Jugoslovanska tvornica Bakatu

JOS. R. PUH, LJUBLJANA

Gradaška ul. 22. Tel. 831.

Brzjavne

droge in trame

v vsaki množini franco vagon Slovenija, kupimo in posilimo ponudbe pod: „Lombardija“ na An. zavod Drago Beseljak in drug. Ljubljana, Sodna ulica 5. 10021

Iščem solidno in popolnoma sposobno

gospodično

k svojih triletih deklet, ki bi imela v odgoji malih otrok daljšo prakso. Ponudbe na Andrija S. Weiss, Ostjekl, Gunduličeva ulica 3, Jugoslavija.

Gremij trgovcev

razpisuje mesto

tafnika.

Zahteva se temeljita trgovska in narodno-gospodarska izobrazba, praksa v civilnopравниh, obrtniških, socialnih in društvenih zadevah. Pisane ponudbe z referencami in spricvali je nasloviti najkasneje do 5. oktobra t. l. na poštini predal št. 29. 10185

Agilnega

potnika

večnega papirne, grafične in kartonažne stroke sprejme večje podjetje v Ljubljani. Oziralo se bo le na ponudnike, ki kolikor mogoče obvladajo označene stroke in razpolagajo z najboljšimi referencami. Dohodki poleg stalne plače se v proviziji. Ponudbe pod naslovom: „Agilni potnik“ na oglasni zavod Joso Zorman, centrala: Ljubljana, Gledališka ulica. 10171

Šolske knjige

priporoča

Narodna knjigarna.

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

436

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar.

Prodaj

Gnoj se prodaja. — Rimaka cesta št. 5. 10.199

Lepa kočija. — In slamožnica naproday. — Poizve se: hotel Križman, Krško. 10.050

Nekaj stare oprave. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.172

Kratek klavir, dobro ohranjen, in več delnic naproday. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.191

Pes-bernardinec, dober čuvaj, se radi od potovanja prodaja. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.203

Doberman, čistokrvni, 10 tednov star, se po ugodni ceni prodaja. — Poizve se: Cesta na Loko 4, Ljubljana. 10.033

Klavirje, harmonije, godala, strune in potrebščine. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.180

Moško kolo, otroški voziček in železni štedilnik, vse v dobrem stanu, po zelo nizki ceni naproday. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.181

Kratek klavir, še dobro ohranjen, se prodaja za 9000 dinarjev. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.189

Parcela. — V ljubljanski okolici, za stavbe in industrijske podjetja pripravljena, zelo ceno naproday. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.200

Vinski sodi. — od 350 do 700 litrov, lepi, močni, takoj porabni, iz klanega hrastovega lesa, se prodajo. — Ponudbe na: Poštini predal 121, Ljubljana. 10.164

Hiša v Ljubljani. — v sredini mesta se prodaja. Posredovalci izključeni. — Le resne ponudbe pod: „Hiša s takojšnjim stanovanjem“ na upravo Slovenskega Narodae. 10.171

Naprodaj je eno-nadstropna hiša. — z gospodarskim poslopijem v letovišču na Gorenjskem, na zelo prometnem kraju blizu jezera. V hiši je dobrotodna gostilna, uporabna tudi event za trgovino, z devetimi sobami, kletjo, ledenico, hlevom ter sadnim in zelenjadnim vrtom. — Ponudbe pod: „Hiša“ na upravo Slovenskega Narodae. 10.176

Prodam

Gnoj se prodaja.

Lepa kočija.

Nekaj stare oprave.

Kratek klavir.

Pes-bernardinec.

Doberman.

Klavirje.

Moško kolo.

Kratek klavir.

Parcela.

Vinski sodi.

Hiša v Ljubljani.

Naprodaj je eno-nadstropna hiša.

Prodam

Gnoj se prodaja.

Lepa kočija.

Nekaj stare oprave.

Kratek klavir.

Pes-bernardinec.

Doberman.

Klavirje.

Moško kolo.

Kratek klavir.

Parcela.

Vinski sodi.

Hiša v Ljubljani.

Naprodaj je eno-nadstropna hiša.

Prodam

Gnoj se prodaja.

Lepa kočija.

Nekaj stare oprave.

Kratek klavir.

Pes-bernardinec.

Doberman.

Klavirje.

Moško kolo.

Kratek klavir.

Parcela.

Vinski sodi.

Hiša v Ljubljani.

Naprodaj je eno-nadstropna hiša.

Prodam

Gnoj se prodaja.

Lepa kočija.

Nekaj stare oprave.

Kratek klavir.

Pes-bernardinec.

Doberman.

Klavirje.

Moško kolo.

Kratek klavir.

Parcela.

Vinski sodi.

Hiša v Ljubljani.

Naprodaj je eno-nadstropna hiša.

Prodam

Gnoj se prodaja.

Lepa kočija.

Nekaj stare oprave.

Kratek klavir.

Pes-bernardinec.

Doberman.

Klavirje.

Moško kolo.

Kratek klavir.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljnja beseda 50 para, z davščino vred

Službe

Zobotehnik, dober delavec v zlatu in kavčuku, išče mesta. — Ponudbe je poslati na: Lilo Fabris, Split, Smolakovska ulica. 10.187

Izprašen strojnik, izkušen klesar in ključavničar, obenem izvežban pri elektriki, zmožen samostojnih popravil, išče službo. — Naslov pove uprava Slovenskega Narodae. 10.188

Potnik, specijalist v kolonijalne stroke v Sloveniji in Dalmaciji dobro uveljavljen, išče mesto. — Ponudbe pod: „Agilni“ na upravo Slovenskega Narodae. 10.151

Knjigovodja, zmožen bilanco, s daljšo prakso, sposoben in vztrazen, se sprejme v tvornici Narcissus Zagreb, poštanski pretinac 227. 10.032

Agilnega uradnika, sprejme takoj večja zavodna uradnica. Isti mora biti vsaj vseh pisarniških del. — Ponudbe pod: „Agilni“ na Aloma Company, Ljubljana. 10.147

Več uradnikov, za večjo zavodno uradnico se išče za organizacijo in akvizicijo. — Ponudbe pod: „Dobro zaslužek“, na Aloma Company, Ljubljana. 10.148

Dobrega šoferja, iščem nujno za tovorni avto „Büssing“. Najboljše je, če je iz okolice Cakovca, Ptuj, Maribor. — Ponudbe pod: „Büssing“, poštne ležaje, Ormož. 10.083

Učenec, iz boljše hiše se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Hrana in stanovanje v hiši. — Ponudbe je poslati na tvrdko Josip Škerl, Sevnica ob Savji. 9966

Išče so inženjer, (še praktično izvežban) elektrotehnik, gradbenik ali strojni strok, ki je najmanj več kakšnega slovenskega jezika, za gradbo večje elektrarne z daljnovodom v Sloveniji. — Ponudbe pod: „Stalno mesto“ na upravo Slovenskega Narodae. 10.177

Potnik, samo spretna moč, se išče za tovarniško podjetje. V pošte pridejo samo inteligentni gospodje z dobrim nastopom, vajeni lakovne in barvne stroke in ki so že z dokazano dobrim uspehom potovali po Hrvaškem. — Ponudbe pod: „Lak in firnež“ na upravo Slovenskega Narodae. 10.064

Dve sobi, (meblirani) v novi hiši v mestu, visoko prilicje, oddam v najem samo gospodu (samcu). Pogoji: plačilo najemnine za dve leti naprej. — Ponudbe pod: „Ugodno stanovanje“ na upravo Slovenskega Narodae. 10.128

Barborič-Završan, modistinja in preoblikovalnica, Ljubljana, Mestni trg 7. — Velika zaloga klobukov, nakita in modist. potrebščin. Preoblikujejo se klobuki za dame in gospode po najnižjih cenah. 9116

Prodam

Gnoj se prodaja.

Lepa kočija.

Nekaj stare oprave.

Kratek klavir.

Pes-bernardinec.

Doberman.

Klavirje.

Moško kolo.

Kratek klavir.

Parcela.

Vinski sodi.

Hiša v Ljubljani.

Naprodaj je eno-nadstropna hiša.

Prodam

Gnoj se prodaja.

Lepa kočija.

Nekaj stare oprave.

Kratek klavir.

Pes-bernardinec.

Doberman.

Klavirje.

Moško kolo.